

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

OLA HANSSON

FOLKENS VISOR

1881—1911

PRIS 3 KRONOR

TIDENS FÖRLAG, STOCKHOLM

OLA HANSSON

FOLKENS VISOR

1881—1911

TIDENS FÖRLAG, STOCKHOLM.

55-

OLIA HANSSON

FOLKENS VISOR

1881—1911

STOCKHOLM 1911. A.-B. ARBETARNES TRYCKERI.

INNEHÅLL.

Ungdomsdikter:

	Sid.
Idyller.....	7
Ur djupen	11
Bröllop	16
Allting gott	19
Natt-tankar	24
Tidningslektyr	26
Ett öppet ord	28
Ur »Ung Ofegs visor»	30
I underjorden	48
Ode till John Bull	50
Livets lärdomar	51
Världens herrar	52
Han ligger nu på strå	55
Till min hustru	59
Berlinerbilder	61
Vid bajerska ölet	69
Fosterland	74
I St. Clouds park	76
Bruddansen	78
På boulevarden	80
I främmande land	81
Herre och hund	84
Sverige	86
Ryska miniatyrer	87
Vykort från Berlin	93
Vid den sköna, blå Donau	98
Hoppfrågan	109
Räddningsmedlet	111

	Sid.
Nationell framstegssång	112
Rusdrycken kvinnan	114
Kronhingsten	116
Franska visor	118
Förvandlingar	120

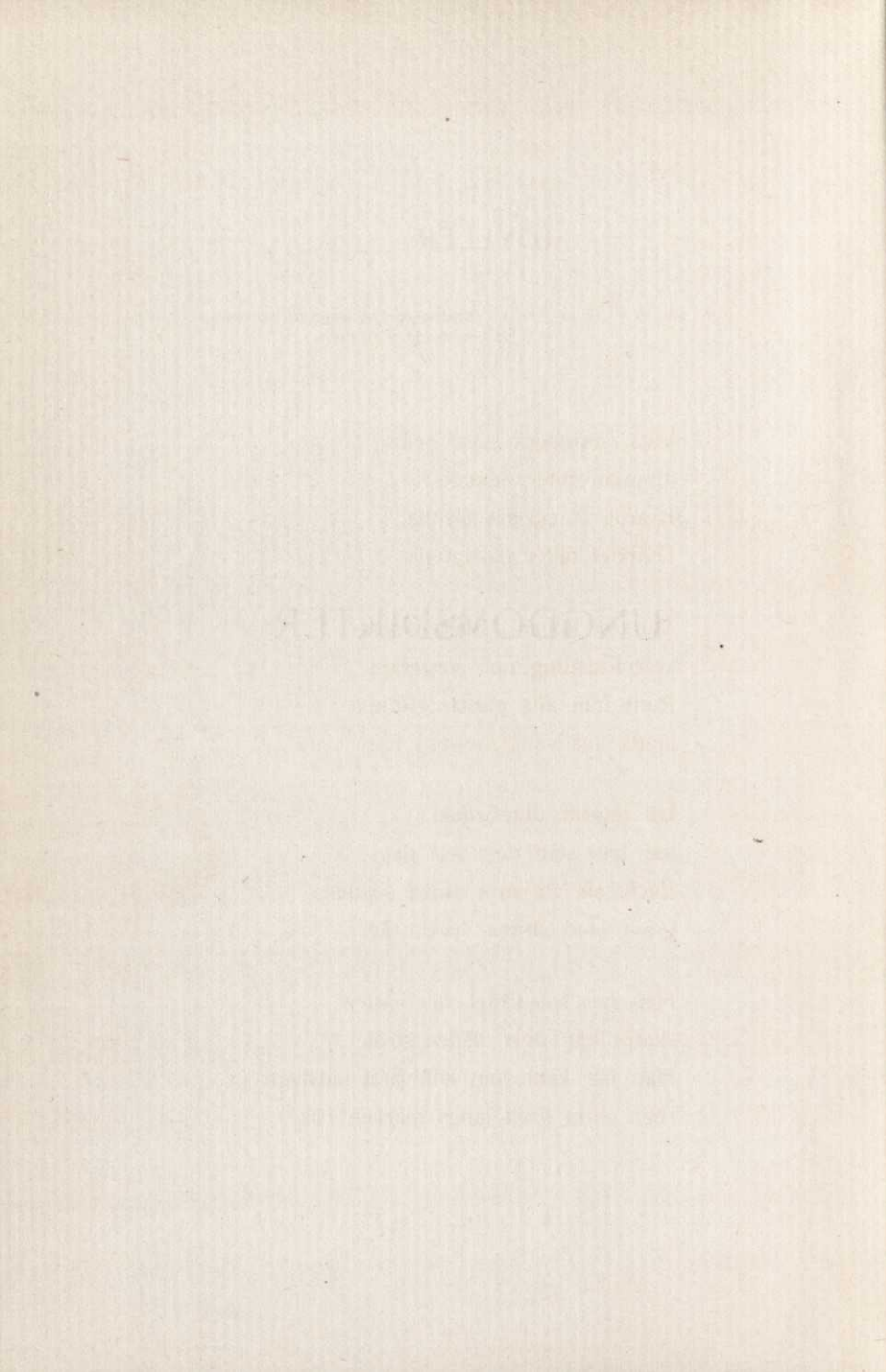
Svartkonsten:

1. Stammoder sugga	129
2. Ätten Hund	129
3. John Bulliman	130
4. Fru Gås	132
5. Familjeidyll	132
6. Brudtåget	133
7. Familjestöden	135
8. Nornornas fader	136
9. Jungfru Germania	138
10. Mjölknigen	140
11. Nyckeln	141
12. Gifva i himlen	142
13. Dubbelgångarna	143
14. Dubbelbås	144
15. Gemensam kassa	145
16. Stormästar Manitou	146
17. Förebilderna	147
18. Gillet blomstrar	148
19. Stormakter	150
20. Tyska kärstudenter sjunga	152
Till min son	155

Folkets visor:

1. Din egendom i din egen jord	161
2. Patrioter	162
3. Råttkungen	164
4. Falska signaler	165
5. Den halta treenigheten	167
6. Det dagliga brödet	168
7. Ditt eget väsens egen tolk	169

UNGDOMSDIKTER

IDYLLER.

*»Krukan går så länge till vatten,
att hon slutligen brister.»*

1.

Våta, smutsgrå skyar sväva,
dimman biter, fuktigt rå.
Byarna i regndis skymta.
Dunklet faller hastigt på.

Mörkret tätnar. Blåsten susar,
svårmodstung och sorgesam.
Runt från alla gårdar glimma
tända kvällsljus dunstigt fram.

Uti lergult dikesvatten
har han stått den hela dag,
tryckt sin fot mot tunga spaden,
grävt med jämna, hårda tag.

Han har frusit stel, då blåsten
skarpt hän över slätten strök.
Han har känt som köldvasst nålstyg
regn, som grått längs marken rök. —

Vet du, huru sjuka tankar
krama fram ett ångestljud,
medan svällda blåsor svida
uppå handens sträva hud?

Och då ryggen våldsamt värker,
krökt av slit i långa år,
känner du, hur modet böjes,
gikten runt i sinnet står?

2.

Tröskmaskinens hjulverk slungar
skrynklad sädeskärve fram,
och i gråa kvastar sprutar
halmens rökigt täta damm.

Vasst det väser, dovt det bullrar,
halmen binds i stora fång.
Jämt i logens skymning ljuder
hjulens monotona sång.

Uti hudens rispor sticka
axets tandat skarpa spröt.
Smulnat stoftdamm täcker poren,
varur svetten ymnigt flöt.

Och i långa, mörka strimmor
sätter det sig, lag på lag,
klibbar torrt och hett vid gommen
under djupa andedrag. —

Vet du, hur det känns i hågen
tungt och skumt och febermatt,
då den hastigt ned sig sänker,
skymningen till nödens natt?

Fattigdomens hjulverk surrar
uti örat natt och dag, —
känner du, hur hoppet slår med
sjukligt tröga hjärtslag?

Anar du, hur ledans taggar,
hatets käkar riva sår
och hur sinnet höljs av damm i
tröstlöst långa arbetsår?

3.

Mörkret tätnar. Blåsten susar,
svårmodstung och sorgesam.
Runt från alla gårdar glimma
tända kvällsljus dunstigt fram.

Klinkan skramlar. In i stugan
strömmar det en råkall fukt,
och från genomblötta kläder
går en unken vadmalslukt.

Uppå spruckna furubordet
dagakarlens aftonmat:
bröd, som hårdnat, mjölk, som surnat, —
och ett litet tryckt plakat. —

Värk som står i alla leder,
föda, som är skämd och knapp,
iskall ugn och vägg som dryper
och en hampgul skattelapp.

UR DJUPEN.

(Från 1881.)

Det ofta hänt mig,
där fram jag gick
med muntert sinne
och sorglös blick

och drack ur nöjenas
fyllda krus,
vid tankejoller,
i känslorus, —

att svagt där trängde
långt fjärran från
ett åskdoft rullande,
hotfullt då;

att hest det väste
djupt under jord
i ilsket mumlande,
arga ord.

En sträng, som svirrande
sönder sprang.
En ton, som skrällde
med brusten klang

och slog sin skrattande
låt in i
min egen smekande
melodi. —

Och sådant hänt mig
varenda dag
och det vid syner
av vanligt slag:

då ut där strömmat
vid aftontid
ifrån fabriken
och dagens id

en lungsjuk ungdom
med blicken matt
och kinden gulblek
och flottigt glatt;

då furstepojkar
och knekt och präst
sig fräckt ha bjudit
till bondens gäst;

då silverslantarna
rullat hän
vid sabelskrammel
och hurraskrän. —

Nu sist jag stod vid
ett kantigt stup
och hörde mummel
ur mörka djup.

Det var en underlig,
blandad låt,
till hälften ilska,
till hälften gråt.

Och örat lade jag
tätt till jord
och hörde sällsamma,
dystra ord:

om herremannens
och folkets rätt;
om lag, som skipas
på eget sätt;

om stora tjuvar,
som lösa gå,
då handklov lägges
uppå de små;

om vackert klingande
grevenamn,
som lotsar skurken
i säker hamn. —

Jag fram mig böjde
vid kantigt stup
och sänkte blicken
i mörka djup.

Jag tusen brinnande
punkter såg,
där vidsträckt dunkel
inunder låg:

den hatets ljungande
eld, som bröt
ur tusen ögon
och mot mig sköt.

Och nävar knötos
i raseri,
och mot mig rungade
hämdeskri.

BRÖLLOP.

1.

Oktoberblåsten viner,
kring knutarna den stryker.
Det svider kallt i huden
av regn, som dimgrått ryker.
Men matt och dunstigt lyktsken
i draget häftigt fladdrar,
och gatan flisigt skiner,
och rännstensvattnet pladdrar.

Musiken muntert ljuder
från sal'n, som festligt skiner,
och skuggor dunkelt skymta
bak fällda rullgardiner.
Därute människor stimma,
som mörka böljor gunga,
och liksom bränning brusar,
där rop i blåsten runga.

Gardinen drages undan.
Av dimvit dräkt omfluten,
mot svartklädd brudgum lutad,
står bruden ljusbegjuten.
Hon böjer djupt sitt huvud,
och glatt hon ler och niger.
Då svängas hatt och mössa,
och hurraropet stiger.

Ett dämpat hånskratt hördes
bakom mig. Helt allena
inunder lyktan stod där
en pyntad Magdalena.
Ett fuktgrått skimmer flöt på
de cyniskt fräcka dragen.
Det lopp som is i blodet,
jag stod av lamhet slagen.

2.

Hon känner doft av rosor
från dolda bäddar sväva.
och valsens lena toner
en slöja sammanväva,
där dunkla tankars inslag
sprängts in som ljus på vatten.
Men bakom skimrar lyckan
som stjärneglimt i natten.

Den arma! Nog jag såg det:
du, hemska barn av lasten,
skrev hennes lyckas dödsdom
med råa ögonkasten.
Med detta bittra hånskratt
du hämnats allt, du lidit:
de långa årens nesa,
förakt, som bränt och svidit.

Du var en fallen kvinna,
han ung och glad i modet.
Nu är han slapp och livstrött
med dödens gift i blodet.
Därinne nu han dansar,
hans ögon sinnligt brinna.
Åt rik mans dotter skrattar
en stackars fallen kvinna.

ALLTING GOTT.

Om emigrationen i våra dagar höll i onsdags i folkhögskolan å Hvilan professor A. Nyblæus från Lund offentlig föreläsning, vari framhölls samhällets plikt att skydda den enskilde samt jämväl betonades den enskildes skyldigheter mot det samhälle, mot det fädernesland, som sett honom födas. De tvingande omständigheter, vilka skulle göra det för den enskilde tillåtligt att emigrera, ansåg talaren kunna vara: politiskt eller religiöst tvång, överbefolkning o. s. v. Men något av dessa skäl för utvandring ansåg hr N. icke nu förefinnas.

(Ur en skånsk tidning mars 1883.)

1.

Tungt det var det sista året: torven våt och ont om maten, möglat bröd ej ville räcka, mjölken sinade ur faten.

Uti tunna råghalmstaket ruskor revos loss av blåsten, klenad lervägg sprack itu i sommarsoln och vinterfrosten.

Senhöst kom med råa dimmor, blåst och slask. Dess
störtregnskurar

trummade på lappad ruta, stötte hårt mot spruckna murar, trängde in i väggens lera, takets halm och loftets bräder, medan in igenom stugan svepte himlens vind och väder.

Ute, där längs öde marker senhöstblåsten envist stryker,
molnen ila snabbt hän över trädens toppar, regnet ryker,
och där tungt för plogen pusta magra, svetta arbetskampar,
uti hal och uppblött fåra fram med tröga fjät han stampar.

Och i stora klumpar jorden segt sig vid hans träskor hänger,
och den skarpa vätan kyligt in på bara huden tränger.
Foten slinter allt emellan. Så med ryggen krökt han vankar
i den långa senhöstdagen fram i hatfullt bittra tankar.

Men där hemma hustrun träget på en trasig strumpa stickar,
böjer stundom tröttlad handled, stirrar ut med slöa blickar.
Liksom bylten utav trasor, sammankrupna, barnen sitta,
med en glasig glans i ögat fånigt, stelt och dött de titta.

Och mot munnen hårt de trycka händerna, som köldrött lysa,
medan deras magra lemmar uti isig frossa rysa.
Men den kalla fukten binder munnar hop och lamslår tungor,
suges in i hudens porer, andas ned i sjuka lungor.

Det är så dämpat stilla
 i prydligt arbetsrum,
 där regngrå dager faller
 och luften sveper ljum.
 Sitt sammetslena hölje
 kring huden värmen slår,
 och brasans lätta skimmer
 på mjuka mattor står.

Men ute sväva molnen
 i glest och rökigt grått,
 och blåsten sopar och slungar
 en diger skur av vått.
 Än dansar det så sakta
 som genom porfin sil,
 än håller det ned och öser
 i strid och svalande il.

Det piskar hårt på rutan
 och flyter tjockt därpå,
 och hus och gårdar inne
 i täta töcknet stå.
 Men uret sakta knäpper,
 och luften sveper ljum.
 Det är så dämpat stilla
 i prydligt arbetsrum.

Den lärde mannen sitter
framför sitt arbetsbord.
För sina djupa tankar
han söker klara ord.
Och framför honom ligger
ett börjat manuskript,
och lätt däröver glider
ett sirligt elfenstift.

På vida havet länkar
han fantasiens slup.
Med tankens lod han pejar
dess alla dolda djup.
Och brasan muntert sprakar,
och luften sveper ljum
vid urets sakta knäpp i
den lärdes arbetsrum.

3.

Det är till trängsel proppat
i folkhögskolans sal.
Man svettas och man knuffas
och lyss till höglärt tal.

Professorn intresserar
sig varmt för folkets sak,
och därför nu han kommit
inunder dess eget tak.

Han visar, hur sig saken
rent filosofiskt ter.
Från fosterlandets synpunkt
han kritiskt an den ser.
Och summan av det hela:
att allt är gott och väl;
att lämna gamla Sverige
det fins ej minsta skäl.

Från unga strupar skallar
en sång om starka band,
som bonden sammanknyta
med kung och fosterland.
Och grova händer knäppas,
och ögon fuktas smått,
och rörd den lärde småler,
och allt är glatt och gott.

NATT-TANKAR.

I mången en ensam timme
i slumrande, drömtyst natt
föll på mig som nu en tanke,
att upp jag ur bädden spratt.
I själens finaste nerver
sin glödheta spets den sköt,
så djupt en stingande sveda
sig in i mitt väsen göt.

Den tanken: tag av sekunden
den minsta bit, du vet,
och dela och dela åter
i gångers oändlighet, —
där rymmes ändock av synder
och sorger en evighet,
av gråt och av torrögd vända,
av fador och uselhet.

O, kunde jag riktigt sjunga
den tanken med styrka ut
i tonande, sköna rytmer,
så att vid min visas slut
ett mullrande eko ljöde
ur grändernas skumma vrår,
som dälderna hötfullt lumra,
då sommarens åska går!

TIDNINGSLEKTYR.

Han sitter i arbetskläder
i stadens promenad.
De grova händerna hålla
ett smutsat tidningsblad.

Han läser ljugande fraser
och båla, stora ord
om fattigmannens grovbröd
och den rikes rågade bord,

om skyldighet för den ene
att lätta den andres nöd,
om plikten, i svält och kyla
att skaffa bränsle och bröd.

Det skrivits en ensam kvällsstund
med bittert och stunget sinn,
då tankarna smälta runno
i strofernas formar in.

Men är det det tunga guldets,
som klingar i rytmernas gång?
Och är det väl hjärteglöden,
som glimmar i svarvad sång?

De barkade dragen röja
ett löje av tveksamt hån,
och näven kring papperet kramar
den brödlösa mödans son.

ETT ÖPPET ORD.

Vad som mitt innersta väsen var,
vad djupast nere i lönn jag bar,
vad varmast jag kände, vad hetast jag led,
vad i mina tankar gällast kved,
kött av mitt kött och blod av mitt blod, —
det kallades dagens mod.

Att plocka sin egen själ i sär,
att visa, hur tiden speglades där,
hur opp det myllrade brodd vid brodd
av livets egen brokiga sådd,
att blotta var skälvande känslotråd, —
det kallades fruktlöst dåd.

Att gripa vart halvkvävt ångestskri,
var sorgset suckande melodi,
att pressa andras smärta in
i ens eget ömmande, fina skinn
och säga: så känna vi tidens ve, —
det möttes av hån och spe.

Och är än känslan sjuk som i kramp,
och om vid tankarnas dova tramp
det glimmar inunder ögonens bryn
som återsken av en vådeldssyn
och allt är ett skärande lid och strid, —
så skyll på vår egen tid!

Att veta så innerligt fast och visst,
att lyckan slår ögonen upp till sist,
att andra skörda, där vi ha sått,
den livets lycka, som vi ej fått,
att inne i våndan slumrar ro, —
min enda, stora tro.

1881—1885

UR »UNG OFEGS VISOR».

1.

En vinternatt låg stor och tyst över Skandinavien. Himlen stod fullsatt med stjärnor, och länderna sovo.

Månen gick upp. Det tindrade på Sulitelmas topp och från de vita gårdarna nere i Skåne. Skuggorna lågo långa, glidande åt öster sakta och omärkligt, liksom tankar, vilka ännu ej fått ord; och stjärnorna glimtade så starkt, att om det funnits en levande varelse, skulle han kunnat höra i tystnaden, huru de skälvde.

Men det syntes ingen levande varelse i denna natt, ty allting sov, i mark och skog, i sjöar och stugor, i byar och städer.

Då reste sig plötsligt en gestalt upp ur Kolmårdens skogar, högre än den högsta tallen och bred över axlarna som Kölens ås; och han kastade sin skugga ut över landet som ett enormt sorgflor, och det var så långt att det insvepte hela Stockholm och med sin andra ända föll ned i Bottniska viken.

Men skepnaden var lutande, och hans ögon hade missdådarens skygga och skelande blick, och då han vände sitt ansikte uppåt och månskenet föll över det, visade det

ett sådant uttryck av ofrid och samvetskval, att skuggorna stannade och stjärnorna upphörde att skälva. Och skepnaden suckade — suckade i en förtvivlan så namnlös, så bottenlös, att barnen kvedo i vaggorna och människorna fingo onda drömmar.

Och natten stod tyst, som om den väntade få höra något; men intet levande syntes till utom den ensliga skepnaden på Kolmården.

Men en annan fanns, som var vaken: den store Anden, han som är så stor, att han ej kan ses av ett dödligt öga, — somliga kalla honom Tiden, andra Ödet, åter andra Rättfärdigheten eller Domaren. Han vilade i världsrummet, med Orionsbältet kring sin länd och med armhålan mot Karlavagnens tistelstång, och hans vita åldringshår låg mellan världarna som en man — vilken människorna kalla Vintergatan —, och i hans panna lyste Ögat, hans enda stora öga, och dess stråle föll in i natten över norden och på den ensliga skepnaden på Kolmården. —

»Judas», ljöd det genom natten, med en klang, som då sten faller på is.

Då sjönk skepnaden samman som under en jättes hand, och hans ögon blickade vilt omkring sig, och hans ansikte fick ett uttryck som av miljoner storknade rop i skräck. Men natten stod tyst omkring honom, och han var ensam, och ingen levande varelse syntes till.

»Judas», ljöd det än en gång. Och han visste ej, varifrån rösten kom, ty den store Anden är så oändligt

stor, att han ej kan ses av något dödligt öga; men när han såg på stjärnorna som skälvde, tyckte han att det var de som talade, och när han betraktade de långa skuggorna, tyckte han att det var de som talade, och när han förmärkte tystnaden och ensamheten omkring sig förstod han, att det ej kunde vara annat än dess röst han hört.

»Judas», ljöd det för tredje gången. Det var allt som talade, det var ingenting som talade, det var utom honom, det var inom honom. Då skrattade han, såsom en människa skrattar i skrämselels vanvett; och det ekade genom natten, och han lyssnade till sitt eget skratt, och när en timme gått hördes det ännu som om hundra tusen människor skrattat långt borta, inne i de sovande städerna.

Och åter ljöd rösten:

»Vad har du syndat i dag?

»Jag har intet syndat i dag», svarade skepnaden.

»Varför har du då dåligt samvete?»

»Jag har icke dåligt samvete.»

»Varför föll du då samman, när du hörde min röst?

Och varför suckade du? Jag skall riva bindlarna från dina samvetsår, på det att du må kunna se, huru de ännu blöda; jag skall mana fram alla dina synder, och de skola bita dig i själen som blodhundar. Men ställ foten mot klipphällen och lägg armen om skogen, ty dina ben skola segna under dig, vid vad du nu kommer att höra».

Då riste skepnaden från hjässan till fotabjället, så att Kolmårdens skogar skakade, som om stormen gått fram

genom dem. Och han föll på knä och slog huvudet mot stenhällen och ropade:

»Jag är icke Judas! Jag är icke Judas!»

»Du är livets likblod och mänsklighetens röta. Din själ är spetälsk, ditt hjärteblod svart, din hjärna träck. Det finns icke en bland människorna som är släktets skam så som du; om man sökte genom alla fängelser och genom lastens alla boningar, — man funne ej din like.

Ty du är tigaren. Du har tigit, tigit i hela ditt liv, tigit då du bort tala, tigit bort din själ och din samvetsfrid. Du spottade aldrig på honom, som stod i kåken, men du teg; du höll icke i tängerna, när man ryckte ut hjärtat ur kroppen på sanningsvittnet, men du teg; du var icke bland dem som spände havande kvinnor för din vagn, men du åkte och teg; du piskade aldrig dina arbetare till att ta i, tills blodet sprutade fram ur de brustna kärnen, men du såg på hur andra gjorde det och teg. Du skulle ha tigit, om man släpat din egen far i hans gråa hår; du skulle ha tigit, om man skändat din egen mor i din åsyn.

Men hör nu på mina ord: När domens dag kommer, den stora domedagen, och alla jordens släkten skola dömas, och allt levande står inför mig, och alla världar äro tomma, och oändligheten står tigande i väntan och bävan, — då skall jag låta stänga portarna till min sal och då skall jag uppstå och säga:

I alle, vad I än syndat, så varder det eder förlåtet!
I svage, som ej kunnat motstå frestaren, och I lede som

frestat, — jag förlåter eder. Tvätten edra händer rena från smuts och blod, och kläden eder i helgdagskläder, och gack in i den eviga saligheten! Jag förlåter eder, alla.

Alla, utom *en!*

Och då skall jag peka på dig, du tigare, och låta slå salsportarna upp och visa dig de tomma öde världarna och säga:

Du som låtit orätt ske, fastän du kände vad orätt var; du som kallt såg på, fastän du hade händer till att hjälpa; du som förrådde dina bröder, genom att tiga där du kunnat frälsa dem med ett enda ord; du som hade sanningen men icke talade den, och tigande gick förbi den oöverskådliga raden av korsfästa sanningsmän; — du fege tigare, vars namn är Judas, — förlåtelsen får du icke, aldrig i evighet. Utan i de öde världarna skall du vandra, och du skall aldrig kunna stanna, och du skall aldrig dö, och världarna skola aldrig upphöra, och alltid skola de förbliva öde, och tystnaden skall göra dig galen, och du skall tjuta som hundar nattetid, och du skall ropa som en besatt, och du skall skratta i skrämseles vanvett, så som du nyss skrattade, men ingen skall höra dig, ingen svara dig, utom ekot av din egen röst, rullande fram genom den döda oändligheten som det enda ljud och det enda levande som finns — — —

Då störtade skepnaden upp, och hans skugga föll över det mänskensbelysta landet liksom den groteskt förstorade skuggan av ett människohuvud på en ljus vägg;

och han sträckte händerna mot höjden, och ögonen trängde ut ur sina hålor, och han föll framstupa som ett jätteträd — — —

Och morgonrodnaden brann, och tupparna golo runt kring landet, och i sängarna vaknade män, badande i marrittens svett — — —

2.

På en stor slätt utanför en stad var all landets ungdom församlad. Mitt ibland dem stod en jätte: hans fot var lång som en gata och hans flata hand bred som ett torg, och han var så hög, att han icke kunde stå rak under himlen utan måste böja sitt huvud. Hans stämma var så stark, att när han talade, skälvde landets ungdom som aspblad för en vindfläkt.

»Hoppa, hoppa kråka!» ropade han. Och all landets ungdom gav sig till att hoppa kråka.

»Couche-là!» skrek han. Och all landets ungdom kröp som hundar intill hans fötter.

»Häröver!» kommenderade han och höll ut sitt ridspö. Och all landets ungdom sprang över ridspöet, i väl-dresserad prydnad.

»Schene Rariteten! Schene Rariteten!» lismade han. Och all landets ungdom köpte hans schene Rariteten mot kontant valuta — hedern, slagen i småmynt.

Då tog jätten var och en lillepytt och tummeliten på

sin flata hand, men icke en för en utan högvis, och han kastade handfull efter handfull ut i luften. Men när fältet var tomt, sutto mång tusen svarta kryp runt ikring på predikstolar och katedrar. Till en början tyckte jag det var råttor; men när jag såg närmare efter, fann jag att det var människor och sedan att det var landets ungdom.

3.

Jag förtärde mitt svarta bröd, som jag doppade i vatten för att få det mjukt. Vid grannbordet sutto mina fiender, åto lärtungor och drucko kosteligt vin.

»Du skall icke tro», sade en av dem, »att vi icke veta giva dig den ära som dig tillkommer. Vi göra dig full rättvisa i våra tankar. Vi högakta ditt mod och din fasthet. Du har aldrig ingått kompromisser, du har alltid ställt dig i breschen, du har aldrig skytt någonting för att värna om din övertygelse, och framför allt har du varit ärlig mot dig själv: prövat, granskat, värdesatt, ständigt på nytt igen. Det är stort, vi veta det, vi kunna icke annat än högakta dig för det, fastän vi också mena, att du är värst mot dig själv och går dig själv i vägen.»

Då svarade jag:

»God mat ger gott hull och gott lynne. Du ser världen i vindager och matimma, och även din fiende ter sig för dig i den belysningen. Du kastar till mig ditt

medlidande och tror att du gör en god gärning; ty din dussinsjäl förstår ej, att det är för mig som ett benstycke från ditt rika bord.

Och fastän ditt ansikte är svullet och blossande av för mycken förtäring, ser jag ändå slavmärket brinna på din panna, när du talar så. Ser du då icke själv, huru din själ ligger blottad och bar i dina ord. Den ligger rykande i din hand, och röken stinker emot mig.

Räta nu på dina öron och öppna din mun och spärra upp dina ögon på vid gavel, att visheten må kunna falla in i dig genom alla hål:

Du rosar mig, därför att jag aldrig varit en väderflöjel, som ställt sig in i vindriktningen för dagen. Du rosar mig, därför att jag alltid sett världen i fågelperspektiv, så att livets vardagsintressen tett sig så små, att de undslupit min blick. Du rosar mig, därför att jag föredrager denna tarvliga kost framför att ljuga den dumme vis och kyssa råheten. Allt detta rosar du; — varför? Därför att du tror, att jag haft ett val att göra; därför att det för dig själv varit ett val; därför att du icke kan förstå, att allt detta endast var min själs naturliga växt och nödvändiga yttringsform. Du har vägt på vågskål, på krämarevis, i hela ditt liv, vid alla dina handlingar; du känner ej andra instinkter än krämarens, du ser i alla andra blott ditt eget krämarebeläte, du mäter med krämarmått och dömer med krämarehjärta.

Varför ömkar du mig: därför att jag för dig är en

krämare som gjort dåligt geschäft. Varför rosar du mig: därför att jag för dig är en krämare, som alltid använt justerade vikter.»

4.

Jag satt i stugan och omkring mig voro alla mina vänner. Mitt blod rann hett, mitt hjärta stod fullt av oro, och jag hade svårt att andas. Då sprang jag upp, och gick av och an på golvet.

»Vad går åt dig?» ropade mina vänner.

»Här är så skumt, och luften är icke god.»

Då ryckte det i mina vänner, och de sutto alla stumma och sågo på mig med stirrande ögon.

»Det är något som du inbillar dig», sade han som sålt sitt ena öga för en kontorspulpet. »Varför skulle annars icke vi andra ha märkt det?»

»Sen I icke, hur solen skiner! Låt oss öppna alla dörrar och fönster.»

»Den vill visst skaffa oss snuva», skämtade humoristen och kröp in i kakelugnsvrån, där han snart började snarka.

»Vår stuga är en stuga så god som någon ann», deklamerade han, som alltid måste deklamera, sedan han en gång tappat sin naturliga röst i en dypöl.

»Duger den för oss, kan den väl gå an för dig också», väste han som avyttrat sin övertygelse för en tjugu-

femöring, i den tanken att det var en guldpennning, och som fick en sur uppstötning av samvete, var gång han skymtade en egen mening.

»Rulla ner gardinen, så slipper du se solen», viskade han som aldrig vågade tala högt, sedan han en gång fått en spark av sin herre, då han sagt, att dennes hund hade långa öron.

»Det fattas bara, att du lämnade vår lugna stuga och oss och alltsammans och gåve dig ut i vildmarken», hånlog han som släpade på klumpfot, som om han hade black om benet.

»Du sade ordet», ropade jag, och mitt ansikte lyste upp rummet med solsken.

Då sprungo alla mina vänner upp från sina platser. Och den enögde stack med sitt enda öga, och han som snarkat stod yrvaken och såg dum ut, och deklamatorn lyfte sin hand i patos, och på den gallsjuke skälvde läpparna, som om de ord han skulle vilja säga voro så stinna av galla, att de ej kunde slippa ut, och viskaren såg ut som om han bad, och klumpfoten fick spasmer.

Jag störtade mot dörren, men då skreko de alla i munnen på varandra:

»Men kom ihåg, att har du en gång stängt den dörren efter dig, så slipper du aldrig åter in.»

Jag höll på dörrvredet, vände mig om och såg på mina vänner. Och jag kände dem icke mer igen; det var mig som om jag aldrig sett dem. Det var hundar som jag

ryckt köttstycket ifrån, det var falskspelare som jag avslöjat, det var vilddjur som gått miste om bytet, det var slavar som jag piskat, men det var icke de samma som jag förut nämnt mina vänner. Och stugan — hon var en vilddjurs-håla, ett dårhus, en ormrede, ett getingbo, — vad som helst, blott icke min gamla stuga.

Och jag ryckte dörren upp och slog den igen med fart. Och fönsterna stodo fulla av ansikten, men själv vandrade jag ensam och glad, i majluft, bland majblom.

5.

En sommarnatt med fullmåne gick jag ut i skogen. På en öppen plats mellan alar fann jag tidsguden vilande i månskenet.

»Vad söker du i skogen på denna sena timma?» sporde han. »Du ser så tankfull ut, och ditt öga blickar ängslan.»

»Jag söker bot för människorna», svarade jag. »Släktet är håglöst, dådlöst, modlöst. Man kan vara bekymmerslös, men det är av slapphet; man kan vara orädd, men det är av fatalism; man kan vara stark, men det är av resignation. Jag letar efter den trolldomsört, vars saft ensam kan ge människorna lusten över att vara till, glädjen i blott och bart det att leva, gör foten lätt, lynnet lätt, skapar de stora drömmarna och de stora vågstyckena. Jag söker efter mänsklighetens ryggmärg, som hon tappat.»

Guden låg tyst och såg ut i oändligheten, som blinkade hemlighetsfullt emot honom. Jag tyckte han log, men plötsligt såg jag honom rynka ögonbrynen. Då kom där ett dån genom skogen långt borta, och mörker föll, och dånet närmade sig, och mörkret tätnade, och inne i skumrasket rörde sig ett fantastiskt skuggspel, otydliga kroppar med rött glimmande ögon, — med ett blev dånet till hundskall, och jag såg ett månghundredtaligt koppel störta mot mig. Instinktligt rätade jag på mig och grep om kniven i mitt bälte.

Då hörde jag någon skratta, alldeles invid mig, skratta helt gott och stilla. Och hundskallet tystnade, och mörkret vek, och skogen stod omkring mig tyst i den månljusa sommarnatten, och på den öppna platsen mellan alarna vilade tidsguden, leende.

»När tiden är inne», sade han, »när mänskligheten kommer spörjande och letande efter trolldomsörten som du, då skall jag frammana den stora Faran. Då skall släktet draga kniven ur bältet och räta på sin rygg, — alldeles som du själv nyss. Då skall det återfå sin borttappade ryggmärg.»

6.

Jag gick in under ett stort träd, som växte ensamt mitt ute på den tomma slätten, för att söka skuggans svalka i sommarvärmen. Jag skulle just lägga mig ned

på marken, då jag hörde prassel över mitt huvud. När jag vände mina ögon uppåt, såg jag grenarna tätt besatta med fem hundra tusen skimrande föremål. Jag trodde först att det var påfåglar; men plötsligt började fem hundra tusen munnar tala med människoröst, och när mina ögon vant sig vid dunklet, upptäckte de fem hundra tusen kvinnoanleten; och jag förstod att det var landets kvinnor.

Då strök jag mössan av mitt huvud och gjorde min sirligaste bugning och började min komplimang sålunda:

»I drivhushöns och I granna lollor!»

Då uppstod ett stort kackel, och det ena hundra tusendet lyfte på vingarna och sträckte skyndsamligen bort över slätten.

Jag fortsatte:

»Än icke Salomo i all sin härlighet var klädd som en av er — — —»

Då lade de kvarblivna fyra hundra tusen huvudena på sned och viftade med påfågelstjärtarna och logo sirap och socker, så att det vändes upp och ned i min mage. Och jag tillade:

»— — — men mannen kan icke ligga samman med en påfågelstjärt, och det vore mig lika vidrigt som para sig med ett djur.»

Då baskade fyra hundra tusen par vingar, och tre hundra tusen skimrande stjärtar strimmade ut över slätten.

»Men finns det en enda, som vill stå vid min sida, när den vreda tjuren kommer rusande emot oss, han som fordom hette Profanum Vulgus, men som man numera

kallar L'opinion, — och som då känner sitt hjärta svälla av den stolta glädjen vid att blicka in i det vita av bestens öga, så att han skamsen viker åt sidan, — finns det en enda sådan, så — — —»

Redan innan jag hunnit slutet av mitt yttrande, stod trädet över mitt huvud tomt, och längst nere i horisonten glänste en fläck i solskenet, vilken jag kunde antaga vara de sista hundra tusen påfågelstjärtarna.

7.

Då kvällssolen stod på bergskammen i väster som ett stort rött klot, kom jag ned på en äng, vilken var vimlande full med varelser. Dessa sågo ut som människor, men jag visste dock ej om jag tordes kalla dem med detta namn. Först tedde sig synen, som om det vore en karnaval som uppfördes; sedan trodde jag, att jag befann mig på den instängda platsen omkring ett dårhus.

Den ena saknade ena ärmen i sin rock; den andra hade icke mer än *en* byxa. Den som hade ett huvud, stort som elefantens, bar en hatt i leksaksformat, medan hans granne, på vars kropp naturen satt ett knappåls-huvud, gick omkring med huvudbonad av jättedimensioner. Det fanns rockar som voro så långa att de nådde till knäna, och benkläder så korta att de slutade vid knäna. Goliatsfötter linkade i balskor, och vattenstövlar hängde snubblande omkring barnben.

Men alla rörde sig, ingen stod stilla en minut, hela ängen var som en enda krälände myrstack. Alla tycktes leta efter något, som om de förlorat något, eller som om de själva icke visste, vad det var de sökte: alla huvuden voro framåtlutade, alla kroppar framåthukade, brådska flämtade i allas ögon, och ansiktena omgävo mig liksom synbara stönanden. Ty intet ljud hördes, icke ens av steg; det föreföll mig, som om alla dessa monster hade sådan hast, att de ej hunno andas, eller som om de höllo andedräkten liksom den mörkrädde.

Jag hade emellertid nått tvärs över ängen. Solen hade gått ned bakom bergen, och aftonkyran föll på. På en sten vid vägen, på något avstånd från den övriga skaran, satt ensam för sig själv en gammal man. Hans kläder voro endast trasor, och då han vid min åsyn gjorde en häftig åtbörd för att svepa dem bättre omkring sig, stucko armbågarna och knäskålarna fram ur hålen liksom spetsiga trästockar.

Jag stannade och sporde:

»Säg mig, gamle man, vem är denna skara på ängen, och varför ha de klätt sig som narrar och dårar, och varför sitter du här, nu, när nattkyran faller?»

Då blottade åldringen sitt skallota huvud och höjde mot mig sina håliga och slocknade ögon och sade:

»Det är mänskligheten som söker efter sina liv. Det skall finnas lika många liv som det finnes människor, och vart liv är ett plagg som är ensamt i sitt slag liksom

varje människa är en kropp som är ensam i sitt slag. Allting är förbytt, ingen har fått det plagg han skulle ha, var och en söker det, som passar honom.

Du spørjer, varför jag sitter här, nu, då nattkylan faller. Därför, unge man, att jag sprungit så som de andra springa, tills benen värkte och håret föll av mitt huvud och mina ögon miste sin syn. Jag ville ha mitt rätta liv, även jag, men vad jag fick, det blev aldrig annat än dessa trasor.»

Då grep mig fasan, och jag fortsatte min väg upp bland bergen. Och skymningen lade sig tät över ängen, men fast jag intet kunde se och intet höra, kände jag med andra lönlige sinnen den dödsdans efter liv, som pågick inunder mig, inne i dunklet. Jag gick grubblande genom natten; och när morgonen kom och solen rann upp ur havet, stod min själ fylld med längtan efter att jag måtte kunna hölja mig i mitt liv så, som den antike mannen i sin toga.

8.

Jag kom ned på den långa gata, som löper runt omkring jorden. Fönsterna i husen voro stängda, och inne bakom de skumma rutorna sutto stickande lysande ögon. Solen baddade på mitt huvud, gatstenarna brände under mina fötter, luften stod svept omkring mig som en filt.

När jag kommit ett stycke ned på gatan, blevo husen

obebodda. Över ingången till varje hus hängde en nattmössa och en fotblack, och i dörrarna stodo väktare. Jag stannade nedanför en trappa, hälsade mannen i dörren och sade:

»Jag önskar mig ett hus, ty middagssolen är het och jag är trött och alla mina vänner sitta redan bland barn och blomma. Varför skulle då icke även jag kunna äga mitt hus?»

Då log mannen i dörren med ett leende, som jag ej förstod, och svarade:

»Du har rätt: varför skulle icke även du ha ditt hus! Detta hus må du äga. Men först måste du gå upp på torget och deltaga i folkets gudstjänst.»

Jag gick upp på torget, där jag fann en stor menighet ligga framstupa under åkallan till en väderson, som lyste matt uppe på himlen. Denna åsyn äcklade mig i modet och jag vände om. När jag åter kom ned på den långa gatan, vilken löper runt kring jorden, såg jag mannen i dörren redan på långt håll le emot mig med detta samma leende, som jag ej kunde tyda.

»Nu står det dig fritt att stiga in i huset och besitta det såsom ditt eget. Låt mig nu bara först spänna blacken kring din fot och sätta nattmössan på ditt huvud!»

I detsamma log han åter, och plötsligt såg jag tvärs igenom detta mörka tal och grep den mask, som ringlade sig på bottnen. Jag kände arten allt för väl: han tillhörde den onda skadeglädjens stora släkte.

Då ryckte jag blacken och mössan ur mannens hand och kastade dem i hans ansikte och vek av från den långa gatan, vilken löper runt omkring jorden och som rullade sig upp framför mig lik en vit jättemask, avsöndrad med ett monsters orenlighet.

1889

I UNDERJORDEN.

Undan världens tråkighet
jag steg i katakomberna.
Där fann jag allmän bråkighet
och gifterna och bomberna
och de fläskiga grinen
av de dyntiga svinen.

Så kom jag till symbolerna,
de världsliga och heliga,
som gå emellan polerna
det vackra och det rälige, —
med svartnade gamla potäter
som högsta realiteter.

I ena vrån det stammade,
i andra vrån det mumlade.
När plötsligt till det flammade,
gestalter mot mig tumlade
med halvt förvridna miner
av groteska sibylliner.

En vacker dag jag lämnade
hokus pokus och rubb och stubb.
Då sprack och rök och remnade
den store herr Beelzebub.
Därute var det sommar
med sol och grönt och blomma.

Och undan röko tågorna,
och solen allt bemålade,
och blåa gingo vågorna,
och havet sjöng och strålade.
I gullhår och knallröd huva
stod hög min vita duva.

ODE TILL JOHN BULL.

Du store John Bull,
du Bull, Bull, Bull,
du ligger i själatåget.
Det ruttnar redan, ditt feta hull;
då båtar dig föga ditt bästa gull,
ej dussinet och ej tjoget.

Du är feg, du är slö;
du skall dö, dö, dö;
du är sämre än sämsta racka.
På vägar och marknader världen runt
du väsnas och bråkar och krånglar för strunt
och slåss som en vanlig bracka.

John Bull, du är galen, John Bull, du är full;
du hånglar om krig och du dillar om tull, —
gör nu raskt ditt testamente!
Ställ huvudet ner och benen opp
och dröm, du har själ men ingen kropp,
corpus sanum in sana mente.

1900

LIVETS LÄRDOMAR.

När från min vrå jag plötsligt kom
till stora världens slit,
det small och rök och blixtrade:
hugenott och jesuit.

När tio lärår gått sin kos,
besked jag grundligt fått:
det blixtrade och rök och small —
jesuit mot hugenott.

En morgonstund, då mitt förstånd
sen länge gått i stå,
jag njöt en vacker utsigt över
Urola och Pau.

VÄRLDENS HERRAR.

Skymning faller över jorden —
sakta, blek och klar i norden,
hastigt, mörk och blå i söder
där en snötopp vinrött glöder,
medan uti flammig väster
slockna sista röda rester
utav aftonrodnadsbranden.

Utur mörkret fram i randen
utav skogen ljustet glimmar
från en stuga. Rymden strimmar
återsken från stora städer.

Uppe går det storm och väder,
sträcker ut som lösta fålar;
och i fjärran havet vrålar.

Mitt ute på den stora slätten höjer sig en ensam
kulle, och på dess topp stå två sällsamma skepnader.
Man har länge sett dem röra sig från motsatta håll fram

å de slingrande, skumma vägarna; nu ha de mötts däruppe på backen och stå där som två i svart papper utskurna silhuetter mot den ljusa nordiska natthimlen.

Den ena figuren är en massiv fyrkant med två korta tjocka ben och ett stort runt huvud, som sitter utan hals på plumpa skuldror, och en spetsig, utskjutande mage. Den andre har en lång tunn kropp och långa tunna ben; det lilla framåtsträckta huvudet bildar en enda nästan horisontal linje med den långa tunna halsen; och bröstets och magens linje löper konkavt.

»Jag göder, jag binder», säger den tjocke. »Jag klämmer. Somliga streta emot; och då klämmer jag ändå mer; och då streta de ännu mer emot; och så klämmer jag ännu lite; och så streta de ännu värre. Andra åter ge efter; och ju mer jag klämmer, ju mer ge de efter; och när de ge ordentligt efter, då klämmer jag först så det känns.»

»Göd bra, bind bra, kläm bra!» säger den tunne. »Dem som ge efter, äter du ju själv upp, så dem behöver jag inte besvära mig med. Dem som streta emot och som komma löpande över till mig, äter jag inte precis opp, gudbevars, jag är ingen boa constrictor; men jag håller dem ordentligt fast, så att du kan hacka på dem och knäcka alla led och lemmar på dem, tills de äro samma brosk som de som ha givit efter.»

»Jag är verksynden», grinar den tjocke.

»Jag är underlåtenhetssynden», grinar den tunne.

Och så skiljas de bägge världens herrar åt och skrida

i var sin riktning utför kullen och fram å de slingrande, skumma vägarna.

När månen går upp och slätten ligger badande i dess ljus, skymta de som två små svarta prickar långt ute i horisonterna; men bakom sig kasta de fantastiska, jättelika skuggor, — den ena plump och tungrodd som en ödla, den andra skrevande på smala långa spindelben över byar och städer.

i bukter ormen slår
kring skepnaden och böjer
sitt huvud mot hans bröst
med ögonpar som brinner,
när tyst med skolad röst
hans herres ordsvall rinner:
»Min vän, vi få lov att vända
och börja på annan ända,
ty annars ha vi bara förtreten
av den kränkta mänskligheten.
Du har kommit till korta med dina systemer
och blamerat dig med dessa emblemer:
sugmunnarna och huggtänderna, och hornen
och hovarna
som passa för banditerna och bovarna
och de oskäligen djuren,
men äro sårande för den mänskliga naturen.
Du har kört dig fast i din vrånga uppskattning
av värdena och din trånga livsuppfattning.
De voro för grova och för flacka;
och nu få vi backa.
Det gäller att väga
sina ord. Det går ej an att säga,
att naturlagarna döma det svaga att gå under, —
sådant är hin ondes gemena funder
och en gudlös dyrkan
av den råa styrkan ...

Aftonrodnans sken
har blossat och förbrunnit.
Den korta natten ren
har kommit och försvunnit.
Och på den döende
står fal den nya dagen,
när beskt han ler med spe
i de förvridna dragen:
»Om du blir världens herre,
går det från ont till värre:»

1901—1902

TILL MIN HUSTRU.

Om mörker fram, och mörker bak
kring lurande försåten,
och om det knep med mat och tak --
du vek ej av från stråten.
Ej mannasvek, ej kvinnoprät
förmått det minsta kuva
ditt goda stolta sköna hat
mot zopf och pickelhuva.

Så gick du rakt på man och sak,
mot krets av smygmän såte
och tände på med största mak
i snuskigt gammalt bråte.
När pilen fast i hälen satt
på oansvarigheten,
du slog ditt öppna, friska skratt
mot ruttna härligheten.

Ditt själsgry, fruktbart varmt och mjukt
som solglänst teg om våren,

drev bort allt strävt och skevt och sjukt,
som smög dig tätt i spåren.
Men skelande, på filttyst has
i årvis kring dig kretsat
en best av gulögd blodhundsras,
som Satan på dig hetsat.

Med sjömansblick du utkik höll, —
det låg dig uti blodet.
Om stormen steg, om stiltje föll, —
än aldrig svek dig modet.
Med allra bästa Kosterbåt
att äventyra färden —
det var din stolta drottningstråt
igenom denna världen.

Ock framgent i vår Kosterbåt
vi äventyra färden.
Det är och blir vår rätta stråt
igenom denna världen.
Och intet svek och intet prat
skall nånsin kunna kuva
ditt goda stolta sköna hat
mot zopf och pickelhuva.

BERLINERBILDER.

1.

Upp marscherar furuskogen,
disciplinen städse trogen;
stretar grå och låg i sanden.
Högsta tall i främsta randen:
själv allena kavalleri,
allt det andra infanteri.

Skrider fram en ståtlig sträcka.
Upp marscherar nästa räckta.
Alla magra av dieten;
högrest tall går stolt i têtén, —
själv allena kavalleri,
allt det övriga infanteri.

Vinden piper bleckmusiken.
Över vallar, över diken
går den tunna kavalkaden, —
högrest tall i första raden,
ensam herre och german,
allt det övriga vendiskt kram.

Kompaniet ut sig breder:
många, långa, glesa leder
utav grå och magra tallar,
och en tall som alla befaller —
ensam herre och german,
allt det övriga vendiskt kram.

2.

Upp marscherar gaturaden
i den stora rikshuvudstaden.
Ljudligt nalkas bleckmusiken,
som har kullblåst välden och riken, —
ensam i spetsen kavallerist,
allt det övriga infanterist.

Tram, tram — pickelhuvevakten!
Människomassor stampa takten:
män och kvinnor, barn och gubbar,
silkeskjortlar och trasiga stubbar,
lutter vendiskt infödingskram, —
till häst rider stram kolonistgerman.

till ett dansställe ute i förstäderna
och ut till mig trängde
tonerna av en folklig slagdänga
med smekande och melankolisk dansrytm
av »In Grunewald ist Holzauktion».

4.

På sandkullens allra högsta topp
en förvuxen dvärg sitt sandslott byggt opp
där med pojkdumma uppkomlingslater
han leker med tennsoldater.

När fantasin går itu och blir läck,
han skjuter fram sina skepp av bleck.
I sanden en ränna han gräver, —
på sin världsmakt han vidare väver.

5.

I Friedrichshagen vid Müggelsee,
i barrskogsbrynet vid stranden av Spree
man ligger i gräset och äter.
Det doftar varmt, och himlen är blå,
och solen skiner med undran på
teutonisk fête champêtre.

I fjärran fångar min tanke och blick
det gamla vendiska Köpenick
med minnen från flydda tider.
Med röda tak och murar grå
det vilar bak lövskogskantad å,
som täckt sig snor och vrider.

Med ölet och tilltugg i stigande gny
det släppta tumultet står högt i sky;
och porslinspropparna knalla.
Lutter framtidsmän ibland nutidsskarn
med många hustrur och inga barn, —
de äro församlade alla.

Ej längre en vanlig socialist,
ej ännu en vanlig anarkist,
min vän filosofen funderar.
En underklassfru och en sidenspets
bilda hans trängre familjekrets,
varmed han demonstrerar.

Med renaste, blekaste, högtyska mål,
som av dialekt ej ett tonfall tål,
han rät och slät briljerar.

Men av tvingande klokhets- och hälsoskäl
var morgon sin bak han för eget väl
i ett ämbar vatten placerar.

Hans granne, poeten av tidsenligt slag,
bär gubbens grinande dödsskalledrag
under höljet av tjuguarén.
Han renskrapad är blott en kristlig ung man,
vars fantasi aldrig vidare hann
än till getterna och fåren.

Han själv var den speldosa, som till dinern
han hemma uppå sin privata scen
lät ljuda för sina gäster.

En bit var rysk och den nästa norsk,
romantiskt fördrömd, realistiskt morsk,
occasions av billiga rester.

Nummer tre är en fullmåne, trind och röd.
Han lever av räntor. Hans far är död,
sen på sjuttiårsådet han jobbat
med utkantstomter. Hans son åt sig fet;
med ärvda kuponger i svett han slet,
medan anarkistiskt han snobbade.

Och dock har han eget gott renommé:
på självupppoffring han prov kan ge,
när fan far honom i blodet.
Till partivån, som smäktar bak lås och bom,
med hågen tung och med magen tom,
att smuggla en korv — har han modet.

6.

I kvällsbelysning jag såg i går
på Friedrichsstrasses mänskoflod,
som steg och sjönk och svällde, —
ett livets tjocka svarta blod,
som fram ur tidens öppna sår
i tunga flöden vällde.

Det mumlar dovt från bräddtrång bäck,
som mellan husen, klämd och rak,
inunder ett ljushav flyter
och mänger sig stinn med skarn och träck
ur underjordiskt djup kloak,
som opp i dagen bryter.

I elektriskt sken vid närmaste hörn
med plumpa former på plumpa ben
en riksjungfru ut sig bjuder;

och uppe i mörkret rikets örn
skriar efter åtelen,
medan stormtrumpeten ljuder.

7.

Först i sträckmarsch hela armén:
magen in, gumpen ut, strama ben!

Därnäst: gråmantelspöken, generalstaben!...
vidare, vidare..., nur ordentlich traben!

Så: överste dalailama och herre,
ridande på sin Rosinantemärria.

Till sist: med toffel och käpp kommer damen,
Gud vare oss alla nådig! Amen!

VID BAJERSKA ÖLET.

1.

En sommardag med alplandsvind
jag styrde in om piren,
där vänligt myste das Münchener-Kind
med rättikan och bieren.

I vartannat hus det skänktes öl,
i vartannat antikviteter.

Man stod till halsen i preussisk pöl
och böjde knä för Sankt Peter.

Bastard av allra sämsta smak,
du bråddes på nord och söder, —
det ena framtill, det andra bak,
en dubbelmask av två bröder.

I hovarkaden i galghumör
jag såg dig med häpnad vandra:
din ena byxa bar gulvit kulör,
och svartvitröd den andra.

Bland sandfält och träsk ett kapell du byggt
med krucifix och oblater;
därutanför pöste du drygt och tryggt, —
en bondby med nämndemanslater.
Utmed storstadsgator med makadam
och pråliga stenfasader
vid surkål och bierkrus i bullersamt glam
sutto präster och bönder i rader.

Och Isar bullrade myndig och bred,
grön å gula bäddar,
än glittrande blid, än skummande vred
ned mellan grönskande bräddar.
Men vackrast var dock das Münchener-Kind
i sin sida svartgula kappa:
en fin och rörlig och brunögd hind
på fötter lätta och rappa.

2.

En vit och knubbig bajersk flicka med bruna ögon
och svart hår frågade mig en dag, då hon bar fram den
skummande bieren, om jag visste, hur det gick till, när
pickelhuvan upptäcktes. Då jag verkligen måste svara nej,
satte hon sin lilla näpna trubbnäsa i vädret och berättade
följande:

En av Preussens allra största män och en av dem som alltid uträttat det bästa när de svulto, grubblade en dag vid stranden av Spree över livets och Preussens och sin egen mages gåta. Marken var vit av snö, så långt ögat kunde se; Spree flöt svart, och skogen stod svart; och den store mannen tyckte sig sitta mitt på den preussiska flaggan.

Mitt emot honom gungade på den yttersta ändan av en tunn gren av en förvuxen al en orörlig och gravtyst kråka. Den store mannen stirrade oavvänt på denna svarta prick i det vita, tills kråkan äntligen öppnade näbbet och kraxade. Efter en halvtimmes förlopp kraxade hon ännu en gång; och när nästa halvtimme förflutit, omigen; och så vidare en hel halv dag.

Men i en tall strax bredvid satt den tjuvaktiga skatan och vippade och guppade med sin svartvita stjärt av lutt otålighet över att den store mannen då inte äntligen kunde uttyda, vad hennes kusin och väninna kråkan kraxade. Och när kråkan kraxade nästa gång, skrattade hon till med samma ljud så gällt och skärande och genomträngande, att den store mannen långt omsider begrep, att det ena gången hette: »stjäl!» och andra gången »tag!» och så omigen »stjäl!» och så omigen »tag!» och så vidare.

Den store mannen stod just i begrepp att resa sig efter att äntligen ha funnit lösningen på livets och Preussens och sin egen mages knorrande gåta, då hans blickar föllo på en nattuggla, som satt i en gammal lind med

uppåtdragna mungipor och hängande näbbsnabel och en tjock gul hudhinna nedfälld över de stora runda syngluggarna. Och ugglan upphov sitt näbb och tjöt på en gång till och den store mannen stannade och lyssnade med vördnad:

»Du har hört den sanna visdomens ord, min son. Men glöm inte mig och att man bör verka medan natt är!»

Den store mannen hade fallit på knä. Ty ugglan hade plötsligt fått ett par mustascher, som stucko rakt upp i hennes ögongluggar, och på hjässan satt en pickelhuva.

3.

I stamslott med lejon av sten,
som lystna och glupska gapa,
bland förfäders multnade ben
den höga familjen Apa
än dricker sitt nattvardsvin
vid bockskägget av Calvin.

När prins och prinsessa föds,
var avlelsen obefläckad: —
till läckraste mål här göds
en avkomma, ruvad och häckad
i främmande fågelbon
med den enda och sanna tron.

Bland kultgårdens gravtysta hop,
som en förlåt i mörker dränker,
likt ett levrat och storknat rop
vid tjärbloss blodkniven blänker
och droppar i dag och i går
som den droppat i hundrade år.

1905—1906

FOSTERLAND.

Vad heter kärlek till fosterland?
En fläckfri spegel i fläckfri hand,
som återgiver den älskades drag
i själfullt och ljusdrucket sammandrag,
när frigjord hon skrider ur nattens band
i morgonbrand.

Vad är att älska sitt fosterland?
Att knyta kedja av hand i hand
och leda med spelande vårdagsmod
all ljusets evigt rinnande flod
och dränka däri var smygmanshop
i judasgrop.

Det är kärlek till fosterland,
när obestickelig vårdarhand
kan göra den ymniga rikedomsvåg,
som flödar i jord och flödar i håg,
till livsens springbrunnar överallt
och tusenfallt.

Och det är kärlek till fosterland
att lysa uppå den förräddarhand,
som griper om rodret och styr mot land,
men styr på skär och styr på sand, —
att lysa på handen klart och fast,
tills greppet brast.

I ST. CLOUDS PARK.

Senhösten slår opp sitt bo
med dagar som makten dela
och mörknande, ljusnande spela
i slottsparken av St. Cloud.
Skogen står yvig och gul och röd.
Vinden i kronorna susar om död;
och ekon vandraren gäcka
i alléer, som tomma sig sträcka.

Över gul och krattad gång
och gråa balustrader
och bugnande blomsterrader
höstsolen kastar sitt fång
av bleknat ljus, — över gräsmattans äng
och grusterrass och vattenbassin,
där fiskarna glindra röda.
Det brusar dom över döda.

Djupt nere i Seinens dal
och uppe från fjärran höjder,
med öppna och dolda fröjder
och öppna och dolda kval
tindrar det evigt unga Paris, —
tindrar i mjukaste perlgråa dis,
medan blått det mot afton lider
med skymning kring döda tider.

En vit gestalt fladdrar hän
i skogsdunklets mörkgröna väta.
Med ymnig och upplöst fläta
och höga och gälla skrån
två nymfer flykta från stam till stam.
Men skogen sluter sig allvarsam;
och tystnaden allt lägger öde
och står som dom över döde.

Utmed kastanjeallén
ligga vräkta lass och skopor
och stinkande avskrädessor
av rester och gnagda ben
från kejsardömets slutade fest.
Parfym av kvinna och virak av präst
mångs med lukten av ruttnande bladen.
Inunder mig tänds det i staden.

BRUDDANSEN.

Därinne i folkfyllda salen
i glansen av festlig lampa
har upp det spelats till dans.
På bonade tiljor går balen
kring brud i krona och krans.
Vid fastaste tryck på pedalen
med rytmtakt fötterna trampa
i herrans tukt och ans.

Två gula och magra händer
i flykt sig sänka och höja
å gul och sliten tangent;
och bengult finger vänder
notbladets gulnade pränt;
och fram uti ljuset sig böja
gubbdrag med gulnade tänder
och hy som av pergament.

På gavel dörrarna springa,
och gästbudsföljet tumlar
ut i natten i timme sen.
I dansen paren svinga;
det bär över stock och sten.
Det ängsligt i lövvalven mumlar,
när tonerna hagelhårt klinga.
som skur utav knotor och ben.

För vidöppet lock ses de svansa,
filtdockor i solo och klunga
till spelmannens vilda vals, —
som sen sekler de lystrande dansa,
fast det gälde krona och hals, —
ses de löpa, gamla och unga,
mot strängar, som skälva och sjunga
benrangelsmannens vals.

PÅ BOULEVARDEN.

I jättestadens spända huvudåder
sig blodet stockar. Där kring aftonvarden
i festligt rus sig tumlar boulevarden,
sig breder plötslig natt; och tystnad råder.

Än flyga stråkar, men på slaka strängar.
Dött genom rutan som av horn det lyser.
Och i ett tomrum, som förstelnat fryser,
det rasslar kallt som forsar utav pengar.

Och människorna likt de vissna bladen,
likt papperstunna skuggor, väsenlösa,
ses vinden virvla runt och undanfösa
ut i kulisserna av pappersstaden.

Ty skär gestalt i dag setts lämna orten, —
hon, bärerskan av livets själ och låga,
som ensam väger mellan skal och råga. —
gick bort om hörnet, ut igenom porten.

I FRÄMMANDE LAND.

Med skurar sträva och strida
det faller skymning tida. —
vi sitta i främmande land.
Det kallnar och mörknar till domedag;
på rutan det trummar som ödesslag,
och själen står full av kvida
och gnagande tand.

Bak regndränkt ruta står främmande stad
med öde gator i öde dag.
Vi sitta vid fönstret, du och jag,
och vända i livets bok ett blad, —
tillsammans, sida vid sida
och hand i hand.

Det ljuder en skrällande falsk musik.
av ilsken vindstöts vin och skrik,
när drucken den tumlar ur regnslussen ut
och stretar och svinner vid närmaste knut, —

vi lyssna till toner blida
av underland.

I suddig teckning, som flyter ihop,
står nära inpå oss en gytttrad hop
av ändlös, jämngrå husfasad
och taks och gavlars brutna rad, —
men mot oss i solskensblida
ler främmande land.

Och själva bägge ljust vi le,
ty bägge samma syn vi se:
ett rakt icke skönjbart ingenting
för mången, — för oss en underpant,
som väger förmer än en penningslant,
ett minnesbud och en löftesring,
att osynligt kring oss vida
är vänneland.

Det tände glimt i vår skumma blick,
det våra hjärtan att klappa fick;
och fjärran land, som vi lämnat i går
och land som i dag omkring oss står,
och land, dit färden i morgon går, —
kring alla det starkt och enande slår
som bältet till svärdets skida
sitt stolta band.

Si, elden i ögon och hjärtan är tänd;
en stilla lösen, kär och känd.
Kain, den blinde, har kallaste harm;
för oss är det härden, som hälsar varm
överallt i samma vida
befriade land.

HERRE OCH HUND.

På tidens stora farled rår tystlåten id;
och vägens alla stugor stå fulla av frid.
Blott krämaren med polisongerna
och de rutiga pantalongerna
än vevar sitt gamla kiv
på sprucket positiv.

Hojtande och skrikande på långt håll han hörs,
Trotjänarhunden i linan förs.
Ju falskare spelet gnäller,
dess morskare rackan skäller:
det gäller att fånga en kund,
som än tror på herre och hund.

»Detta är den förfärligaste hund,
som nånsin setts uppå jordens rund.
Bara han visar tänderna,
darra som asplöv länderna;
och världens öde i hand
håller jag med detta band.

Detta är sagans vidunderhund,
som slukar tunnland och hundrapund,
som ingen bit är för stor eller rund,
som dig äter med hustru och barn på stund.
Gott folk, ro hit med slantarna,
ty slår jag i bordet vantarna,
blir det krig och hungersnöd
och allmän digerdöd.»

Väl ståtar han än i kask och uniform,
den världshistoriska hunden Gorm.
Men viftsvansen fult är kortad,
och samtliga tänder borta;
och raggig, slunken och grå,
är han hemsk att titta på.

Han har röta och skabb och hosta och kvark.
Till middag vankas prygel och till afton spark.
Ty hans höge herre och krämare
har mist sin siste avnämare;
och de spela sitt pas de deux
som två pauvres honteux.
Vägens alla stugor stå fulla av frid.
På tidens stora farled rår muntraste id;
och hyvel, slev och hammare
i verkstad, kök och kammare
klinga och dåna bing bång,
ringa till ottesång.

1906—1907

SVERGE.

När jul står för dörrn och vill släppas in
och gästen du fägna vill
och helgmålsringningen fyller ditt sinn
som en stjärnenatt hög och still, —
glöm ej, bortom julnatt ljus och lång
och julklapp och julkalas
stundar en morgon- och nyårgång
för dig som en framtidsras!

Flamme ditt hjärta och flamme din själ
av vetenskapens vissaste harm,
att bland dig än mången är tvungen träl,
som dock bär din bild i sin barm!
Det dånar i skogens och havsstormens brus,
det viskar i insjöns vass:
Jösse fogde än i din moders hus
spänner havande kvinnor för lass.

RYSKA MINIATYRER.

1.

Raskt lättar tjockan. Afton sjunker neder.
Sig juniskymning över havet breder;
och ångarn mot det ljusa dunklet styr,
där långt i fjärran blänker vänlig fyr.

Men ut ur Dünas breda vattenslida,
med Rysslands håvor späckat fulla, glida
ett tjojtals grå och röda ångarskrov, —
likt skum flottilj till havs från strandhuggsrov.

2.

I storpolitikens skuggspel
av gudar och människor och djur
jag skymtat i magisk belysning
mot västeuropeisk mur

tre trillinglika systrar
av övernaturlig gestalt.
De fyllde tidshorisonten
och spökade överallt.

En dag på stranden vid Riga
jag originalen fann:
tre dvärgkvinnor från en cirkus,
på håret lika varann.

3.

Förstämning rår i sommarns skymningsstund
i pensionatets långa taffelrund.
Det talas tyska. Men en engelskfödd matrona
och hennes reverend vid bordets ända trona.

Man gjort en vana av försiktighet;
ty ögon finns det bakom stängt staket.
Och man förstummas helt, när bäst man var i taget, —
man fruktar flugorna och man är rädd för draget.

När trasig tiggarkvinna väntar still
bakom verandans glas, man spritter till
och ordar argsint om att hundar lösa släppa
på folk som fräckt sig vågat in i villans täppa.

Men handen darrar, stämman blir diskant.
I fickan bränner Judas' silverslant.
Ej fägna bordets blommor mer, ej smakar maten;
och blicken rådvillt flackar kring de fyllda faten.

Ty dottern av det land, med våld man stal,
tar hemmarätten sin i kök och sal;
och bak staket i skogen stå de hundra tusen
med vilodagens dräkt och tända ljus i husen.

4.

Under den bleka kvällshimlen
och utmed det spegelblanka havet
sträcka sig över varandra
barrskogens mörka långa buktade strimma
och sandstrandens ljusa långa buktade strimma,
tätt prickad av punkter och fläckar,
som städse ömsa form och läge, —
det rörliga vimlet av badgästerna,
som taga sin promenad efter supén,
vandra av och an en och en
eller stå samtalande gruppvis
eller sitta bänkade i rader,
blickande ut i den bleka kvälldagern
över det spegelblanka havet
med dess vida dubbelram
av ljus sandkust och mörk barrskog.

Mitt sällskap,
herrar och damer i kor,
lamenta över de oroliga tider som varit,
då ingen gått säker för sitt liv,
och tacka Gud,
att de nu så smått kunna börja igen
att makeligen äta och sova,
då gevär och sabel dem trygga
mot alla anslag stygga.

Det tassar i sanden bakom oss;
och på sin lilla trinda blanksvarta fåle med vajande man
och svans
spränger
i skarp silhuett mot himmel och hav
en gränsryttare förbi
i lång vit rock
och svarta långskaftade stövlar
och bajonetten hängande i en rem över armen.

I kvällens stillhet som en vind han kom...
hästen skyggade;
sällskapet vek åt sidan...
han susade förbi och vände sig hastigt i sadeln.
Min sidoman hajade en smula;

ty den blick
han fick
var en kula.

5.

Det låg ett något som slog mig
inunder hans tjänaredräkt.
Hans blick var vaken och full av själ
och vingkraft länge stäckt.

Han vandrade stillsam och kritisk
bland herrskap av slöddersort.
Hans min var vek, hans anlete fint,
hans hållning tyst och kort.

När lettiskan ej fick höras,
han tyskade som en bok.
Men hur han den fina vändningen fått,
det ej var lätt bli klok.

En åskdag han stod med en främling
i samspråk på mänskotom strand.
I klar silhuett mot himmel och hav
sig tecknade hand i hand.

Jag hälsade stum de bägge
och mötte den nykomnes blick.
Förundrad jag såg in i kända drag
av en vende från Köpenick.

6.

På morgonen är man uppblåst
och stinn och dryg och fräck.
På aftonen är man kullblåst
och rädd och tom och läck.

Om dagen man pöser och pockar
på sin och förtjänstens lön.
Om natten under täcket
man huttrar snällt sin bön.

Sic transit gloria mundi: —
så sjunker till clownens rang
det fruktade, hemlighetsfulla
och hemska parti allemand.

1907.

VYKORT FRÅN BERLIN.

I.

Jag mindes dig än från i går,
då allt du förgyllt och rappat.
Ett litet tjugotal år —
och kalk och förgyllning du tappat.

Den var från en gottköpsbutik —
den världsstadsallure som du gav dig.
Du är dig ej längre lik,
nu när fernissan gått av dig.

På kända huvudstråk
nu mänskorna blivit glesa,
där förr med viktigt bråk
dina jobbare sågos besa.

Triumfbågen sprack, som du spänt;
nu stinker det från kloaken.
Se'n fronten är daskig, du vänt
utåt den smutsiga baken.

2.

Till Dressel »Unter den Linden»
genom fönstret jag kastat en blick,
då just uti middagsstunden
förbi jag på gatan gick.

Där satt vid surkål och schaumwein
rikshuvudstadens elit:
damer som kommit från Spandau
och herrar från Moabit.

Tillsammans med denna lilla
högaristokratiska klick
suto lantliga hunddressörer
med urteutoniskt skick,

i solkiga kyparfrackar
som lukta pantlånarbud,
med ljusa, rödsprängda ögon,
som skrävla om piskrappsmod.

Jag såg dem bak rutan hos Dressel
dinera med glupsk aptit
och känna sig lyfta till rangen
av rikshuvudstadens elit.

Visst smakade surkål och schaumwein;
men middagens läckraste bit
var dock villiga damer från Spandau
och herrar från Moabit.

3.

Vid Brandenburger Thor,
am Pariser Platz,
där fabriken Mannesmannrohr
à la Eulenburg
zu Liebenberg
har sitt palats
och segergudinnan,
den öltjocka kvinnan,
firat sin femmilliardfest, —
håller polis till häst.

Som en staty,
blank och ny,
häst och man
tätt till varann,
gjutna i järn
till festens värn,
ett enda stycke
med Centaurtycke, —

som en levande stod
den orörlig stod
sedan tiotal år
vid Brandenburger Thor.

I dag
var det annat slag.

Man och få
av trä.
På den skinntorra kraken
längs benen från baken
rinner det löslivat ned,
såsom hos utrangerade märror,
som degraderats till gumpakärror
är sed.

Lös och slak,
stor i buk och stor i bak,
med rund och skygg
och kutig rygg
är ryttaren som en påse
att åse.

Mannen hänger med huvudet;
hästen hänger med huvudet;
och melankoliskt humoristiskt

och trist sadistiskt
grina häst och man
fatt mot varann,
grina man och häst
vid slutad fest.

VID DEN SKÖNA, BLÅA DONAU . . .

1.

Ett fuktigt skumrask, där var färg har slocknat;
och utan kropp, orörligt, runt omkring
ett ogripbart, osynligt ingenting,
en ovig mara och en döttung dvala, —

ett fuktigt skumrask, som i sekler tjocknat
kring vittrade och stängda grå palats,
som blicka ut på någon folktom plats
och ned på gator, ödsliga och smala,

med stora fönsters blinda blick som slocknat
med livet självt bak vapensmyckad port
på denna hävdens märkta, dömda ort,
där tungan blivit sten och slutat tala.

2.

I ungdomsdrömmarnas bilderrad
jag gärna såg dig trona,
mörkögd och mjällvit, lat och glad,
en smältande själ bakom yppig facad,
Fru Vindobona.

En tyst Ouvertyr till en brusande vals,
den ystert och kelet veka;
Haydns själ i en Straussisk vals, —
kring böljsvallet under din vita hals
amorinerna leka.

Ett skimmer av rococons livsposi
än kvar i ditt öga dröjde;
men bottnen var mörkaste melankoli, —
tidsledans skuggor sig tunga däri
tillsammans böjde . . .

Am Graben en dag efter tjugu år
jag vandrar fide bona.
Himlen blånar, i landen är vår, —
förbi mig ett alltyskt fruntimmer går:
Fru Vindobona.

3.

I mitten förtryckets kärna,
som fordom en ugglegrå borg.
Omkring den som skyddande skal
kolonistnätets gator och torg,

med dästa palats och kloster,
symboler av svärdet och tron,
och tyska tjänareskarors
kutryggiga, knäfallna bon.

Men utanför skalet och kärnan,
där fordom låg öppet land,
där den våldtagna hemborna rasen
satt bunden till fot och hand,

den byggt sig läger på läger
och fogat kvarter till kvarter:
en järnring, som snart knäcker skalet
kring kärna som finns ej mer.

4.

I Donaukajens vida sceneri
som bakgrund Kahlenberg i soldis blånar
med vita hus; och villig fantasi
en vårdags fågelvingar åt sig lånar.

Men flykten stäckes ren vid bergets fot
i hukad by, som blickar skumt och illa
i fattig dräkt med ögons stumma knot
mot vingårdsslutningarnas ljusa villa.

I sol den skryter, ensam, högfärdsfin, —
mot by som stapplat i den långa natten
och drack sin herres hårda, kalla vin
med smak av ättika och smak av vatten.

5.

Jag hörde dig, Wien, spela,
ett springvatten av kultur;
men för solglad, flygande tanke
du var blott en gravmörk bur.

På öppet tilltal du hade
blott buktalarkonster till svar;
och i tidskampen blott en löjlig
och dum Vogel Strauss du var.

I Wiens trånga centrum
 med lastgammalt urtyskt pli,
 opp genom Rothenthurmstrasse
 och Stephanskyrkan förbi,

den fashionabla världen
 går aftonpromenad, —
 med min av herre på täppan
 i egen och förfäders stad.

Där svansa schäckiga doggar,
 som alltid luktat blod
 och städse som våldets livvakt
 bevisat sitt habsburgska mod.

Bredvid dem tassa makor,
 skinntorra, med hårda ben,
 som plikt och smak befalla
 att hålla rasen ren.

I ostmarksnybyggets hjärtpunkt
 av murket barbari,
 tillbaka från Kärnthnerstrasse
 och Stock im Eisen förbi,

i tysta, strama kolonner
som bakom en fästningsmur
kolonisternas ättlingar tåga
allena på aftontur.

I otillräcklig belysning
av blekt och svävande sken,
som faller på smutsfyllda gropar
i trottoirens sten,

de skymta fram och försvinna, —
ett spöktåg från gången tid,
som skrider mot döden och natten
från sista, tappade strid.

7.

På stadens stora stråkväg, —
med gratisbelysning från lyxbutikerna,
där främlingen luras genom misstag på Gulden och Kronen, —
i en seg och hal sörja,
som Wiens kristligt-sociala herrar låtit bli liggande, —
i en torr blåst, som står på lur bak de mörka gathörnen
och som är envis och ilsken, förföljelselysten och falsk
som den förenade vatican- och kolonistpolitiken,

och som endast upphör för att bereda platsen
för plötsliga störtregn av fulla skopor och från öppna slussar, —
traska
mellan fem och sju på eftermiddagen
the upper ten thousand:
den apostoliskt majestätiska familjen,
kyrkan och staten,
de militäre och de civile,
den höga finansen och den gemensamma svansen, —
oföränderligen desamma,
på samma timmar
på samma stora stråkväg,
i dag som i går,
sedan århundraden.

Men inne bakom kolossalrutorna
i Café Habsburg och Café Österreichischer Hof,
vilka bilda en enda fortlöpande rad
utmed hela långa stora stråkvägen,
sitta,
i timvis,
på rörstolar,
såsom i en offentlig utställningsmontre,
skockvis och tätpackade,
skilda mönster men dussinvis av varje,
stora feta kvinnor
med breda feta ryggar

och feta lösa bröst, som klämts i höjden av korsetten,
och stora målade ansikten
inunder jättehattar med vajande fjäderbuskar, —
var och en med ett glas vatten framför sig
som bevis för betalt kaffe och rätten att sitta i timvis på
rörstolen, —

sjelva the upper ten thousand
eller utbudande sig åt the upper ten thousand, —
oföränderligen desamma,
på samma timmar,
på samma stora stråkväg,
i dag som i går,
sedan århundraden.

8.

I Wiens äldsta och mörkaste vrå,
där gränderna sno sig trånga och grå,
labyrintiskt i kringelkrokar,
en kosa för runt, en annan tar slut,
och främlingen vet varken in eller ut,
hur än han strävar och snokar, —

jag fann en dag, då jag trött mig gått,
en bortgömd »Beisl» med öl som var gott
och mat som man kunde äta, —

vid dominikanernas klosterslott
och jesuiternas, lappigt och grått
av tidernas sol och väta.

Ett jätteruckel, böjt av år,
ett enda förvuxet bostadssnår,
labyrintiskt, i kringelkrokar,
med gårdar och gångar, dit dag ej når,
med klättrande trappor och källarvrår,
där katten kring råttorna snokar, —

ett helt kvarter, en stad, en provins,
där ingen så noga vet eller minns,
vem bor som granne bak väggen, —
en brokig massa med ändlöst bråk
av många klasser och många språk
från ståndspersonen till dräggen.

En polsk furstinna, som aldrig man såg —
hon på sina gods i Galizien låg —
var rucklets ägarinna.

Husmästarn var mest halvt slö, halvt full,
med livsvådlig andnöd och fettsvinshull
och lemmar av vattusot stinna.

I »Beislen» han tronade dygnet runt
och sörplade bier och vin och strunt,
tills benen ej mer kunde bära,
Han bairare var av Bismarcksläkt, —
men ögat log varmt och sjukt och knäckt
med en själ som vet döden nära.

Omkring sig han hade sitt stambordslag
med kortspel och dunkande knytnävsslag
till snoddrig och skränig tyska.
Men eljest man hörde vid alla bord
med vackra gester och blida ord
ruthenernas stillsamma ryska.

En vinterkväll, då mot jul det led,
en puckelrygg genom dörren skred
med blåa ögon som skela
under eldrött hår och vita bryn,
som loge de mot en nidingssyn, —
på harpa han bad få spela.

Han spelade hurlumhej kvällen lång,
och ner på hans tallrik gång på gång
hördes kopparslantarna falla.
I köket höjde en flicka sin sång,
och högt steg gästernas stoj och bång, —
men harpan ljöd över dem alla.

Och högre och högre steg harpans låt
genom suckar och svordomar, skratt och gråt,
och midnatt och jul voro inne.
Då spelet brast som ett ångestskrik;
och gästerna blickade stelt som lik,
suto sjuka och vita som linne.

HOPPFÅGAN.

»Den räddare
är den svagare»,
sade skraddaren
till bagaren.
Kom så partiledaren,
den lede förledaren:
»Den, som högst kan hoppa,
är min bästa loppa!»
Skraddaren blev riksdagsman;
bagaren blev landstingsman.
»Vem var den räddare
och vem var den svagare?»
grinade skraddaren
åt bagaren.
»Åh hut,
strykjärnsklut
och lappskraddare»,
skrek bagaren, —
»*du* var den svagare
och den räddare,
som gitte hoppa
som en loppa.»

Skräddaren blev arg
och bet ifrån sig som en varg
och skrek till partiledaren:
»Du är en gemen förledare
och icke tolk
för hederligt folk!»
Varpå skräddaren
och bagaren
togo den räddare
och svagare
partiföraren
i öronen
och kastade honom ut.
Slut.

RÄDDNINGSMEDLET.

I tidens kvinnosakskvinnors
taktfasta och tättslutna här
den bjudande flygelfiguren
med bärsärkadraget Hon är.

Gemålens fläckfria trohet,
sin egen kvinnlighet
och hemmets heliga heder
som ingen Hon värna vet.

Mot fladdrande sländor och slynor
och allt det erotiskas hot
och sluga mätressers inpass
Hon funnit medel och bot.

Med ömkan och hån Hon hör på
medsystrarnas gny och gnäll.
Sin make Hon räddat. Hon gjort Honom
homosexuell.

NATIONELL FRAMSTEGSSÅNG.

»Mina herrar! Vi äro frihetens kohort.
Det är vi, som driva mörkret och våldet bort.
Ordets och tankens frihet, frihet i tro och lära
hålles genom oss allena i helgd och ära.
Vi äro frie män, där så många blott äro apor;
förnuftsskäl, om vi få be, men inga skolmästarskrapor.
Vi äro personligheter, som hata all drill;
ej hjord av fä eller stim av sill.
Ned med de jordbundna kryp, som slaviskt efterplappa, —
vi äro andens och ljusets stridsmän, öppna och tappra.
Mina herrar! Stormästar Manitou har ordet!»

Silentium! Stormästar Manitou slår i bordet.

Stormästar Manitou bräker »bäh»:
alla andens och ljusets stridsmän bräka »bäh».

Stormästar Manitou råmar »buh»:
alla personligheterna råma »buh».

Stormästar Manitou grymtar »uff»:
alla de frie männen grymta »uff».

Stormästar Manitou högljutt vrenskar: —
hela frihetens kohort i korus vrenskar.

Stormästar Manitou slår i bordet:
Silentium! Första talaren har åter ordet.

»Mina herrar! Årsstämman härmed häves.
I haven lärt känna den enighet, som av Eder kräves.
Gån alltså ut igen i denna värld, där all frihet så argt
förkväves,
och prediken evangeliet för dem, som svettas och streta
förgäves!»

RUSDRYCKEN KVINNAN.

(ETT MÖTESTAL.)

»Alla dessa glada och tjocka
fruntimmer som bocka
böra vi förtunna
till ledsen nunna,
att där icke kommer in något galet
mellan vitan och gulan bak skalet.

Ty de andra, de glada,
bli alltid hängande
och brinna i lågor
för odågor
till män
och få barn
som annat skarn.

Men
vi behöva trängande
sådana kvinnor,

vilka äro såsom rinnor
och fyllda kar
för tidens allvar
uti denna min svada.

Systrar och bröder,
här församlade!
Länge vi famlade
efter svar
på dessa frågor.
Här du hälleberget har,
varpå du dig stöder
i tidsorons bränningar och vågor.

Leve vårt kvinnoideal
av ett urblåst skal,
vars tomhet
är dess fromhet!»

KRONHINGSTEN.

Hos Jeppa Månsson
i Mellangrevie
stod kronans hingst Plon-Plon.
Hej dingeli dång,
hej dång.

På Jeppa Månssons vång,
hej dingeli dång,
hej dång,
stod kronans hingst Plon-Plon
för varje sto till språng
mot tio kronor pr gång.
Hej dingeli dång,
hej dång.

Hos Jeppa Månsson
i Mellangrevie,
snevie vieie
blev tiden honom för lång

och spiltan ock för trång,
Hej dingeli dång,
hej dång.

Ty kronans hingst Plon-Plon
var halvt en Napoleon
och hade en ambition
samt någon historisk bon
att firas i saga och sång
som Frankrikes över-Plon-Plon.

Han tredskades vred och vrång
till Jeppa Månssons förfång,
manerade gång på gång
men ville ha flagg på stång.

Och Jeppa grät över Plon
på giljarefärden lång.
Men när i Paris Plon-Plon
inför La France stod till språng,
var majestät Plon-Plon
en endaste dingeli dingeli dång,
en endaste slunken dång.

1908

FRANSKA VISOR.

1.

Som herre i statsaffären
och skipande ja och nej
ståtade fordom på skylten
i guld: le Roi Soleil.

En dag som geschäftets patronus
och skipande nej och ja
den nya skyltplåten nämde
helt blygsamt: le Tiers Etat.

Men folket, som gick på gatan,
hade sin vetskap viss:
det var blott i urgammalt stycke
en changement de coulisse.

2.

Outre-Manche et ci-de-Manche —
entente cordiale.

Au même arbre seulement deux branches —
med fruktens nära fall.

Madame La France själv i tvivelsmål kom —
för egna synders skull —
om jus primæ noctis haft Jacques Bonhomme
eller fränden och grannen John Bull.

3.

Outre-Manche et ci-de-Manche —
enheten är hel;
ty Grande Bretagne som petite Bretagne
var keltens arvedel.

Om främlingen på ett vinfat red,
om han på en ullsäck satt, —
den hatt, han slagit av huvudet,
var en och samma hatt.

Outre-Manche et ci-de-Manche —
entente cordiale;
ty ullsäckskris och vinfatskrasch
är samme herres fall.

1909

FÖRVANDLINGAR.

1.

Hans stämma ljud dämpad, hans gest var mjuk
och skeptiskt hans leende.

Hans andes dräkt hade mönster och snitt
av världsman och fransk abbé.

På gatan en dag hans kåpa föll av, —
han var en homunculus;
och sedd på naket och närmare håll,
var han vännen Boltzius.

2.

När katten slukit råttan,
skulle råttan varit slut;
men när det ringde till ottan,
kröp råttan åter ut.

I norden satt svarta katten
ånyo, pjuskig och tom;

och slemmig och skitig satt råttan
och glodde styggt från Rom.

3.

När Zwingli, Calvin och Luther
blivit aska och stoft och lutter
död och förgängelse,
kvar blir romerska kyrkan allena
med sin oförfalskat rena
augsburgska bekännelse.

4.

Jag ofta skräckslagen skådat,
hur utur tjocka kung Ed
den tunne och skranglige påven
sig ringlade ut och ned.

En kväll såg jag påven på gatan,
trind och däst och fet;
och baktill hängde och slängde,
skrumpen och slunken, kung Ed.

5.

John Bull uti bättre dagar
 sig höll med en verklig hund,
 som bet och sket och skällde
 kring hela jordens rund.

Men när den store krämar'n
 en dag höll konkursauktion,
 publiken fann, att det var blott
 en hundbjävsgrammofon.

6.

Som förr på Hamlets tid, så nu i våra dagar
 i Nordens fria land, som kält och sot försvagar,
 en Fortinbras vill in med trumman och med harmen.
 Herr Starkiarm har allt; han saknar bara armen.

7.

Var natt uti honom grodde
 och frodades köttets bud.
 Var förmiddag han trodde
 på helvetet och på Gud.

Till helg i hans hjärta bodde
en duva i oskuldsskrud.
Till vardags han ondsint glodde
med vredes- och klagoljud.

I vita och tysta stunder
det angenämt kuttrade,
när ruelsens höga under
hans stofthydda luttrade.

Sen hela den långa dagen
han blickat dött och slött,
kom han genast igen i tagen
och blängde vilt och såg rött.

8.

När lodet ned man sänkt till själens trängsta grund,
ett spörsmål öppet blir, som har sitt breda rum:
Är denna mänska dum, emedan hon är ond?
Är denna mänska ond, emedan hon är dum?

9.

Däruppe de fina kassorna,
därnere de råa massorna.

Det är frågan, — slug ler väktaren:
salsgolvet eller läktaren?

En dag de fina massorna
spörja de råa kassorna:

vem är värdig att vara väktaren —
salsgolvet eller läktaren?

10.

Ett dussin tjuvar och bödlar,
som till hakan i vatten stod,
fäktade vilt och skälde och skrek:
»Man vill dränka världen i blod»!

Och munnen svann och huvudet svann
i stigande syndaflod.
Det rann sol, det rann korn, det rann grönska,
men det rann intet människoblod.

1905—1906

SVARTKONSTEN

Den gula kalla vintersolen
rinner i eftermiddagens isiga tystnad
och utan aftonrodnad
ner bakom de nära bergskammarna;
och hela västra himlen lyser
i en vass och gulgrön färgton,
medan nere från staden i floddalen
kvällsljusen redan tindra
stora och klara
inne i en blå skymning.

Framför mig ligger en kal och naken bergsås
och sträcker ut sin långa, tjocka, väldiga bål
som ett jättestort vidunder,
över vars kullrade sidor snöpelsen gnistrar
i breda runda plattor
av kallt blankt blått stål.

Dess långsträckta magra rygg
buktar sig med hårda och skarpttecknade knotor
mot den metalliskt gulgröna bakgrunden
av en oändlig himmel.

Och långs densamma rörer sig
såsom dragna i en tråd,
ett tåg av svarta silhouetter,
grupper och gestalter.

Den första skepnaden dyker upp långt ute i horisonten
och glider fram
och blir stående mitt framför mig . . .

1.

STAMMODER SUGGA.

Med historiens egen stämpel
och såsom ett högst drastiskt
och målande exempel
på allt dynastiskt
och kultheligt matriarkat, —
utan allt gnat och prat
den enkla bilden mig visar
ett idylliskt bo
med en fläskig so
och hennes många grisar.

2.

ÄTTEN HUND.

Höga ätten Hund uti fulltaligt kull:
Hundfar och Hundmor och Tripp och Trapp och Trull.
I bättre dar med mänskojakt de sletto;

med blodad tand i mänskokött de beto;
för överherrn de svansade
och gott sig smaka läto
och lusteliga dansade,
när offren högljutt gräto . . .
Med uppsträckt nos och kutig rygg
och svansen mellan benen
de stå i rad och tjuta styggt
i kvälln, i snön, på stenen, —
hela höga ätten hund uti fulltaligt kull:
Hundfar och Hyndamor, prins Tripp, prins Trapp, prins Trull.

3.

JOHN BULLIMAN.

En bräda över en slå;
därpå gestalter två.
Den ene är nobleman;
den andre är gentleman.
Den ene är en whig;
den andre är en tory.
När den ene är pigg,
är den andre sorry.
När den ene säger stopp,
vippas den andre opp.

När den ene gör geschäft,
får den andre hålla käft.
När den ene far på hav,
har den andre att gå i kvav.
När den ene är bet och slut,
spelar den andre ut.
När den ene är schack och matt,
är den andre karl för sin hatt.
När den ene har kört sig fast,
är den andre på väg med hast.

Så gunga de opp och neder, —
den ene den andres heder.
My country, or wright or wrong
är bäggederas sång,
som unisont de sjunga
med ena och samma tunga,
medan de lösa med gungningssystemet
det politiska maktproblemet.
Den ene går alltid i tēten
för den samlade mänskligheten;
och Balfour eller Bannermann
är ena och samma John Bulliman.

FRU GÅS.

Hon långsamt nalkas, stinn och leverfet,
 i gång och min ett verkligt majestät.
 På platta fötter tungt hon rultar fram,
 sträng, värdig, sipp, stram, dum och sedesam.
 Av snoklust halsen nästan går ur led,
 och baktill gumpen hänger släpvis ned.
 Vid platt-tryckt näbb, ur pannans trånga vrå
 en drottningblick ur ögon sömnigt små.
 Hon tror sig vara än madame Loi,
 änskönt hon bara är madame L'oise.

FAMILJEIDYLL.

Si, drottningars drottning nalkas
 i slöja och vajande crêpe.
 Två allra käraste pudlar
 bära hennes släp.

Med konstigt friserade tofsar
 på öron och svans och lägg
 den ene har knävelbollar,
 den andre har kortklippt skägg.

De lärt sig bägge små konster
till matmoderns smak och krav:
att sitta nätt på gumpen,
att hoppa över en stav.

Den ene är svart och vacker,
den andre vacker och vit.
Den ene får en kaka
den andre en sockerbit.

När släpet till tack de burit,
de sälla sig hemåt bege:
den vite till stranden av Newa,
den svarte till stranden av Spree.

6.

BRUDTÅGET.

Där nalkas ett ambulatoriskt
och heligt brudgemak
med engelska oxar före
och romerska mulåsnor bak.

På oxarna små änglar
blåsa i trumpet;
och mulåsnorna högljutt skria
sin glada hemlighet.

I kysk omfamning vilar
bak förhängets guldspunna frans
miles gloriosus
oeh ecclesia militans . . .

— — —

Ett tåg i kvällen hastar.
Det går kallt genom ben och mærg.
Är det häxor, som rida på kvastar
till Blåkulla berg?

Ånej! Med krönte hjässor
och fladdrande Loreleyhår
hela hopen prinsessor
springa i brudparets spår.

De båda med tjuten och skratten
avlelsens fröjd och ve;
och hemskt det ljuder i natten
hymeneus och evoë.

FAMILJESTÖDEN.

Två riksjungfrur vandra i snöden.
De äro den yttersta nöden —
Adelgunde och Gundelinde.

Med krona på utslaget böljande hår
den ena går i den andras spår —
Gundelinde och Adelgunde.

Av de kvinnligt sanna behagen
Adelgunde har kvar blott magen.

Med elva månaders hetsexpress
hon är i obefläckad grossess
och skall föda sitt gödda svin
till rättan kult- och börstermin —
Adelgunde och Gundelinde.

Gundelinde är lång som en humlestör.
Gundelinde är en slang, en tarm, ett rör.

Där löpa de genom, miljonerna
för de murkna bankrutta tronerna
både inom och utom Das Vaterland,
men med samma gamla familjeband —
Gundelinde och Adalgunde.

Två jungfrur vandra i snöden.
De äro så bleka som döden;
ty de äro den yttersta nöden
och de sista familjestöden —
Adalgunde och Gundelinde.

8.

NORNORNAS FADER.

Bak likbår med facklor skrida i sorg
tre döttrar, tre systrar, tre kvinnor.
Tre äro livets gratier,
och tre äro ödets gudinnor.

Den döde läst i sin svartkonstbok,
i stjärnor och sol och måne,
att han vore krönt som en sista adept
av den store Tycho från Skåne.

Han spådde om alla, stora som små,
hur det månade dem gå på jorden;
och världen såg med undran och skräck,
hur verklighet blevo orden.

Ty den han stuckit med lönligt förtal,
förkrympte i vidriga öden;
och den han behängt med sin kultuslögn,
slapp ej mer ur skuggan av döden.

Med bud om sin visdom döttrarna två
han sände åt öster och väster.
Den tredje sände han söderpå
att gnaga på magrare rester.

Den gamle läste i svartkonstbok,
i sol och måne och stjärnor;
och runt i Europa gick dansen vilt
kring ödets tre svarta tärnor.

På firmamentet med sällsam glans
de lyste, tre och stora;
och jordens mäktige stodo ikring
som blygsamma sidera minora.

Envar vid vars vagga det tretalet stått,
gick det underbart väl på färden.
Till salighet predestinerad han var
båd i denna och andra världen.

Farsgubben läste i svartkonstbok,
i stjärnorna, månen och solen.
I runden av våldets visaste män
han satt uti stormästarstolen.

Jag mött honom ofta på mången väg
i världens tummel och vimmel.
Han smög där ensam och tyst och skygg, —
han tänkte väl på sin himmel.

Han grubblade väl på sin svartkonstbok.
Det sågs på minen och dragen.
En annans mötte aldrig hans blick
öppet på ljusa dagen.

9.

JUNGFRO GERMANIA.

Fröken Germania, stolts jungfru fin,
ståndar i väntan i brudelin.

Tre äro gästerna, tre äro frestarna,
tre äro hästarna, tre äro bestarna.

Jungfru Germania med småslugt grin
ståndar och väntar i brudelin.

Vackert de krusa, alla tre gästerna;
med guldpung de klinga, alla tre frestarna.

Jungfru Germania med sötsipp min
ståndar och väntar i brudelin.

Ståtligt de vrenska, alla tre hästarna;
brunsligt de ryta, alla tre bestarna.

Jungfru Germania kliver i säng; —
alla tre efter i flygande fläng!

Primarätten har onkel John Bull —
allt för sitt vackra anletes skull.

När sömnig och däst han tar sig en lur,
blir det vännen och fränden knutpiskans tur.

Till sist kryper in hans helighet, —
hemlig kärlek, varom ingen vet.

När nio månader voro om,
Tyska Riket till världen kom.

10.

MJÖLKNINGEN.

Den väldiga koborgen kommer
och stannar i rad och rund.
Mjölken säljes i liter,
och köttet säljes i pund.

Med gyllne spannen på armen,
i cylinder och bonjour
his gracious majesty nalkas
att mjölka sina kor.

I strålkranz uppe från himlen
lyser guds moders bild;
och under friserad pannlugg
hon småler oändligt mild.

NYCKELN,

Vårherre, störstkungen, sitter
på tron som i Logen står.
Till höger han har sina getter;
till vänster han har sina får.
Och getterna lyda Cæsars dom,
och fåren påvens i Rom.

I morrhår och pickelhuva
den ene står mörk som ett hot.
Med andaktens kroniska snuva
den andre kysser på fot.
Så Vårherre med högra och vänstra hand
kan trotsa tidens tand.

När bönpallen blivit till gyckel
och ej har den makt mer som förr,
tar Cæsar St. Peters nyckel,
som passar till fängelsedörr.
Så jordisk gudoms treenighet
är himmelsk enighet.

GIFTA I HIMLEN.

John Bull dem gift i sin himmel,
de sällsamt såta tu:
det vördade Caput av ätten Giraff
och höga fru Känguru.

Sin buksäck bär stoppfull av ungar
den höga fru Känguru;
men far till dem alla är ej herr Giraff
och mor ej fru Känguru.

De avlats helt obefläckat
och utan allt köttsligt dus,
men ofta man tydligt sett storken stå
på något hittebarnshus.

En Känguru kan blott befruktas
av himmelskt gyllene dagg,
och medan vid sidan som brudgum står
en Kristus i törnetagg.

Herr Alfons Giraff svänger sabeln
till vackraste kejsarsnitt;
et la recherche de la paternité
est sévèrement interdite.

DUBBELGÅNGARNA.

Där vuxo två stolta söner
 på Teologias mönstergård.
 De sletu duktigt som drängar
 till moderlig färla, tung och hård.

Det fanns blott ett litet aber, —
 till gummans stilla suckan och gråt:
 de voro varandra så lika,
 att ingen kunde dem skilja åt.

I kritiska manbarhetsåldern
 en utväg gossarna hittade på:
 Calvin bar ett ståtligt hakskägg,
 och Loyola rakad och slät sågs gå.

Och gumman listigt myste,
 när sönerna vandrade var på sin stråt:
 den ene en bock, den andre en räva,
 som alla lätt kunde skilja åt.

Men Jean och Ignatius funno,
 geschäftet gick ändock ej riktigt bra;

och därför en natt sitt rådslag
med gumman höllo bröderna.

På morgonen stormyste gumman,
när sönerna vandrade var med sin flock;
ty Ignatius Räv bar haxskägg,
och rakad och skrapad och slät var Jean Bock.

14.

DUBBELBÅS.

I München, i gamla Kreuzbräu —
Katholisches Gesellschaftshaus —
en afton glädjen stod högt i tak
vid en bayersk borgerlig schmaus.

Bak rutan uti ett gästrum
jag skönjde en tête-à-tête
emellan tjocka Kung Ed och
Hans Romerska Helighet.

Man såg på den skinande minen,
att ordentligt de smort sitt krås,
där de stodo beredda att krypa
tillsammans i dubbelbås.

Den nakne kung Ed bar tiaran, —
som nattmössa rätt och slätt;
och påven hade som fikonalöv
hans förskinn och logemanschett.

15.

GEMENSAM KASSA.

Efter det stora mysteriet
om den underbara buken
följer på härdvunnet hederligt sätt
bordet med gröna duken.

Där sitta de alla och dobbla om kapp
och ömsom träffa och klicka.
Och handen är snabb och tungan rapp
och ögonen hota och sticka: —

de edsvurna ledarna,
alias menedarna;
och maktutdelarna,
hoc est falskspelarna:
den klerikale,
den liberale,

den radikale,
den nationale,
den ålhale
och den extrafale . . .

Och papper och strå de sätta i brand
med stickord vassa och krassa.
Men vinsten samlas i samma hand
och tömmes i samma kassa.

16.

STORMÄSTAR MANITOU.

Den store Manitou
låter bjuda och befalla
och kungöra för alla:
han vill ha sin ro
Han hotar och manar: giv akt!
Och som bevis på sin makt
den odödlige haver
några kadaver.

För den store Manitou
komma magra dagar.
Han jämrar sig och klagar:

han vill ha sin ro!
Och hövdingarna börja svärja och gräla
och supa och bränna och mörda och stjäla:
»Vår store Manitou
går itu!»

Den store Manitou
tog käpp och sko.
»Quos ego . . .» Med blix och skräll
han åt dem till morgon, middag och kväll.
När den sista han slukit med ve och ack,
han röt: »Sådant är världens tack
för rackarpack . . .» —
och sprack.

17.

FÖREBILDERNA.

Blott *en* bland en hop är fru Ko.
Detsamma gäller fru Sto.

Mellan kor uti rader långa,
blott *en* tjur — och oxar många.

Och föglada stona frestar
blott *en* hingst — bland ledsna hästar.

Bland fåren, som snälla bräka,
blott *en* gumse törs sig åbäka.

Till gengäld på samma hynda
herrar hundar skockvis skynda.

Så övar man husdjursmönster
bak kultgårdens förhängda fönster,

och formar mänskokulturen
efter naturen och djuren,

i regler viga och hurtiga —
naturalia non sunt turpia.

Och svinens stinkande stia
är helgaste sakristia.

18.

GILLET BLOMSTRAR.

Gillet blomstrar. Där sjunga i kor
påven och kardinalerna;
och under bordet bedriva sitt hor
ordensgeneralerna.

Där väldeligt orda och tråta jämt
superintendenterna
och hava sitt stadgat värdiga skämt
med dogmerna, de gamla jäntorna.

Där kurtisera med måttfull finess
sina finare knep abbeerna.
Där sitta de än såsom trumf och ess,
de eviga fariséerna.

Där famnas i mystiskt brödralag
presterna och leviterna.
Där funnit sig vara av samma slag
hugenotterna och jesuiterna.

Ur mungiporna rinner kosteligt vin
och feta svinstekksåsen
över änglavinge, stärkt och fin,
över ordensbanden och kråsen.

Envar blir hetsad och hånad och hädd,
som utanför gillet ligger;
och nere vid dörren, i trasor klädd,
står Jesus Kristus och tigger.

STORMAKTER.

I.

Uti Nya Germania
i det landet Afrika
har allerweltpickelhuvan som efterapare
av kusin Amerika
byggt sig en skyskrapare,
där han med blickarna äter
några kvadratmeter.

Långt ute i himlaranden,
utom skjuthåll, vid stranden,
ligger en örlogsman,
som har att skydda men som inte kan.
Inunder Rikets fana
å tornet för att spana
sitter herr Puttkamer
der Einsame
med den fasta tron
och *en* kanon.

Men runt kring herr Puttkamers bur
står en enda mur

av miljontals svarta negrer
med vita ögon och röda läppar,
som låta sig beskina
av sitt hemlands sol
och grina.

II.

I höstdagens askgråa gryning
driver i bränning och dyning
på segel- och roderlös skuta
the merchant adventurer hem.
Bakom honom tappade riken;
i lastrummet hoptals liken;
kaptenen full i kajutan,
och dörrar och fönster på kläm.

Bak synrandskonturen av staden
av fabriksskorstenar står raden
och skrapar mot tunga skyar;
och ångpiporna vissla gällt.
I parker bak stängslen och portar
nu beta rådjur och hjortar,
där förr stodo burgna byar
i bugnande sädesfält.

En dag, o Britannia, skall havet
med virvelens vrålande läte
fylla ditt innanmäte
och din stenkolstomma buk.
Sen ditt brott som ditt hopp är begravet,
medan vågorna stiga och växa,
skall du sitta som Macbeths häxa
på ditt nötskal, ful och sjuk.

20.

TYSKA KÅRSTUDENTER SJUNGA.

I.

Das deutsche Reich var stort,
men nu är det bara lort;
o jerum jerum jerum,
o quæ mutatio rerum!

Det miste det bästa som fanns:
det miste sin rikshundssvans;
o jerum!

Nu går det som rena fånen
och skäller på gubben i månen;
o jerum!

Dess herre är bara en tjuv,
och självt är det nattens uv;
o jerum!

Runt tindra de vaksamma ljusen
från alla grannfolkshusen;
o jerum!

Hemskt tjuer man, hungrig och pank,
inom hopklämd stör och hank;
o jerum!

Ty allt blivit fattigvård
och Riket en fattiggård;
o jerum!

Till tröst har man bara sitt serum,
o jerum jerum jerum,
o quæ mutatio rerum!

II.

Vi äro katolska till kår och kulör.
Drillen lever och friheten dör.
Det är beklagligt,
men Gudi behagligt.

Vi äro katolska till hull och hår;
liktornar ha vi på alla tår.
Det är förskräckeligt,
med Gudi täckeligt.

Till vår gamla bekanta seghet
vi lägga vår nya feghet.
Vi hade vår goda påvliga drill;
vi foga den bättre kejsrerliga till.
Det är beklagligt,
men Gudi behagligt.

Ju bättre vi se att det går på tok,
ju hellre vi bära vårt kära ok
och kopulera vår stumhet
med vår dumhet.
Det är förskräckeligt,
men kejsaren täckeligt.

Vi tävla om utfäst hederspris
för rikstankens slugaste snokpolis.
På varmaste hjärtat vi sätta vår häl;
vi göra vårt folk till vår fiendes träl;
vi sälja vår mor, vi skända vår själ, —
till eget och allas sannaste väl...
Det är beklagligt,
men påven behagligt.

TILL MIN SON.

Min son, du är nu i myndiga år,
men från dina femton du mera förstår
än i mognare ålder de flesta.

Jag icke dig trugar, du icke mig spör,
hur du här i livet förhålla dig bör
mot Gud och dig själv och din nästa.

Du glömmet nog ej hur din barnastråt
var fylld av värsta ugglelåt;
och jag tager för aldeles givet,
du fått mer än nog av bleckmusik
och marschtaktstramp och kommandoskrik,
mer än nog för hela livet.

Du såg hur en våldsmakt, som tyckte sig stor,
sig fegt förgrep på din egen mor,
som sagt att den var blott en trumma;

och du såg det krönta och smorda skarn,
som velat oss röva vårt enda barn,
sig gömma med skam och förstumma.

Du sett, huru lögnen i kungadräkt
i högsäte satt hos vår egen släkt,
som dig och oss ville sälja;
och hur judasmun och förrädarehand
förvissna, lyfta mot folk och land,
själv nogsamt du vet att förtälja.

Du sett, hur i världslig och prästerlig skrud
med statens och kyrkans tvingande bud
potentaterna våldeligt stjåla;
och du sett, när stenen lyfts med ett tag,
det vidriga kryptet i ljusan dag
mångtusenfotat kråla.

Du ser vår egendom plundrad och strödd,
ser vän och frände död och förödd,
ser dem borta, gamla och unga.
Du vet, att vår egen var folkens lott,
men att högt över lögn och död och brott
ljuder sanningens talande tunga.

Du hör, hur det klämtar till domedag
med storklockans djupa och glada slag, —
då månde din själ anamma,
vad som uti vedergällningens stund
slår fram utur varandets undergrund
som en lysande renande flamma. *

1905—1906

FOLKETS VISOR

1.

DIN EGENDOM I DIN EGEN JORD.

Din egendom i din egen jord
skall bugna uppå ditt eget bord, —
ej mindre än nödigt, men mer än nog
från äng och gruva, från teg och skog, —
för dig, ej för tjuvaktig judashand,
för dig, ej för våldsmaktens rovdjurstand.

Det är ditt, med äldsta herrarätt.
I högsäte hos dig själv dig sätt!
Åt objuden snyltgäst, som vräkt sig där,
du vise den plats, som bäst honom klär,
att stå, där bordsbänken tager slut,
vid dörren, där lätt han kan flyga ut.

Dig hövs ej längre ett ödmjukt »giv!»
som tiggarbön eller papperskiv.
Nu solen stiger i morgon och vår,

och annan visa ur lungorna går:
ett enkelt, enstämmigt, fulltonigt »tag!»
på folkens samfällda frihetsdag.

Den lösen knyter oss land till land;
rygg mot rygg, hand i hand;
hemma och ute, fjärran och när;
ena och samma lika här,
som tager i bruk på egen dom
sin egendom, sin rikedom.

2.

PATRIOTER.

Vi känna den alla, den lilla klick,
som kallar sig patrioter.
De brösta sig gärna med högsta stick,
men äro blott judens heloter.

De hålla tillsammans i alla land
och alla konfessioner.
Med silverpenning i Judashand
de mura kyrkor och troner.

Med landets barn och med folkens kraft
de blota åt samma gudar,
som aldrig ett annat ursprung haft
än i påsen hos schackerjudar.

De kråma sig som nationens elit
och folkartens yppersta prydnad,
fast var och en hos en israelit
står i trälldomens bundnaste lydnad.

De höja sig härligt mot himmelen opp,
men *vi* äro bara massa.
De tala om oss såsom landets hopp,
men mena blott judens kassa.

När denna har ebb och folkets får flod,
patrioter från alla länder
sig ena att spela hastigt mod
och att visa varandra tänder.

På scenen är buller och bång och gny;
bak kulissen blott tryckta händer.
Men oss därute i stad och by
till brödrakriget man sänder.

Då sväller igen till ymnig flod
konjunkturernas gyllene åder.
Och vad väger mot den den ström av blod
som vid roffande händer låder.

3.

RÅTTKUNGEN.

I källarevrår utav gamla hus,
dit aldrig en strimma av dag och ljus
in i stinkigt skumrask bryter, —
men ock uti öppet vattenbryn,
där kloakrören mynna ut i dyn
och mögelgrönt träck står och flyter, —

ur hål i källrar och vattenbryn
det händer ibland, att en hisklig syn
ut i solen och dagen dansar:
ett dussintal råttor, en enda släkt,
som i idelig parning ut sig kläckt
med sammanvuxna svansar.

En enda härva, gammal och ung.
I spetsen följets stamfar och kung,
där löpa de ses över vägen.

En död släpas med än i ringlande kö;
men när storråttan dör, måste allihop dö, —
vet berätta en gammal sägen.

I samhällets möglade svampfrätta hus,
i löndomsgemak utan dagens ljus
än en råttätt sig parar och dansar
med gyllene krona på gnagaremin
och spira i tassen och vid hermelin
över sammanvuxna svansar.

Den store råttkungen är nu död;
ity ock släkten i yttersta nöd.
Än dansas det runt med liket.
Men snart måste alla döden dö, —
en ruttnande härva, en stinkande kö.
Och då stundar det nya riket.

4.

FALSKA SIGNALER.

Vi känna vår kosa, vi känna vårt mål;
vi veta, vad skutan duger och tål;
vi känna vart vindkast, vi känna vart skär;
vi frukta ej mörkrets och stormarnas här.
Vi frukta blott falska signaler,
när judastuppen galer.

Vårt fulla, heta, raka hat
skall utspådas ljumt med halvköpt prat, —
vår enkla, goda, självklara sak
skall ändras fram och lappas bak, —
alltihop blott falska signaler,
när judastuppen galer.

Att fordran, rättvist rund och hel,
blir skuren smal och klyvd till del, —
att solklart riktigt ögonmått
blir grått-i-grått och smått-i-smått, —
alltihop blott falska signaler,
när judastuppen galer.

Att våldet är nidingens högra hand
och att rätten är sammets vänstra hand, —
att den ene vet, vad den andre gör,
och att ingen om samfällt fuffens spör, —
det är satans kända kabaler,
och ej precis falska signaler.

Men att inbilla folk, att hänsyn bör tas, —
om ej allt och alla skall gå i kras, —
till högsta hållets fjolliga knep
och till dess geschäftsjudes eget rep, —
det är bara falska signaler,
när judastuppen galer.

DEN HELIGA TREENIGHETEN.

Vi utanför fallfärdigt bönehus
höra dem sjunga till orgelbrus,
höra dem sjunga därinne,
de andra med barnafromt sinne:

»Med våra hjärtans toner
i allan tid och evighet
vi tacka dig, treenighet.
Från dina tre personer,
tre i en och en i tre
samt obegripligt förenade,
går ut all nåd ofattelig
och syndarenom oskattelig.

Ty högt vi dem prisa och dyrka:
dynasti och jude och kyrka!

Och härligt psalmen ljude:
dynasti och kyrka och jude!

Till dagarnas ända tacke vi
jude och kyrka och dynasti!»

Så göra var dag med orgelbrus
och psalmsång och fotkyss och bönekruz
guds barn guds eget tempel och hus
till rövarkula och ockrarehus.

6.

DET DAGLIGA BRÖDET.

»Giv oss i dag vårt dagliga bröd»: —
men överflöd giver nöd.

»Vårt dagliga bröd giv oss i dag»: —
dock icke som bön, men som lag.

»Vårt dagliga bröd i dag oss giv»: —
ej måttstock av munväderskiv,
men måttstock av människoliv.

Ditt dagliga bröd uppå bordet sätt
och ät dig mätt, —
ej av annans nåd, men av egen rätt.

Ty den bästa rätt,
som sättas kan på ditt eget bord,
är din egen rätt
mot din fiendes rätt,
som är tjuvnadsrätt
som är våldsmansrätt.

7.

DITT EGET VÄSENS EGEN TOLK.

Ditt eget väsens egen tolk,
stig upp till handling som enigt folk, —
bliv Engelbrekt igen!
Låt solarna kälta, illa eller bra;
din korta lösen är: nej eller ja, —
är du fiende eller vän?

Ty fogden lever i dag som förr
och trotsar dig i din egen dörr
med vrängda lagbuds snack, —
ej längre en krigsman till häst och i stål,
men lika uppsåt och lika mål
i cylinder och festmålsfrack.

Den nye fogdens rövareborg
är bank och börs och jobbareorg,
och ett papperskontrakt hans attack.
I handske gömmer sig djävulsklo,
vari han vill ha din mark och ditt bo, —
som dig själv under blankputsad klack.

Du töve ej mer! Du söves av prat;
och han stjälar dina barn, din själ, din mat.
Stig upp! Gör processen kort!
Tag nycklarna till alla växlarebon, —
ty fogdarna äro blott tukthushjon
och hela deras kohort.

1911

6000025740

Göteborgs universitetsbibliotek

